

nr. 5 / oktober 2017 – 79. årgang

GRÆNSEN

magasin om mindretal, sprog og kultur

KIM ANDERSEN ER NY
GENERALKONSUL I FLENSBORG:

“ **DET HER GIVER
SÅ MEGET MENING**

**TEMA:
DOBBELT
STATSBORGERSKAB**

**HVORFOR STØTTER DF
DOBBELT STATSBORGERSKAB
TIL DET DANSKE MINDRETAL?
CHRISTIAN LANGBALLE SVARER**

GRÆNSEFORENINGEN
FOR EN ÅBEN DANSKHED

INDHOLD

Flertal i Folketinget for dansk pas til det danske mindretal

Interview med indfødsretseksperter Eva Ersbøll
Læs side 6-13

3 LEDER

Af Jens Andresen

4 KORT NYT FRA GRÆNSELANDET

TEMA:

**DOBBELT
STATSBORGERSKAB**

6 DOBBELT STATSBORGERSKAB ER BARN AF GLOBALISERINGEN

Eva Ersbøll, Institut for Menneskerettigheder, ser
det dobbelte statsborgerskab som en styrke

14 "STATSBORGERSKAB SKAL VÆRE KRONEN PÅ VÆRKET"

Christian Langballe (DF) om dobbelt statsborgerskab

18 JA OG NEJ TIL DANSK STATSBORGERSKAB

To sydslesvigere tager stilling

20 STATSBORGERSKAB TIL SALG

Rige personer fra hele verden køber sig til statsborgerskab

22 BOGANMELDELSE:

MØDET MED ET MANGFOLDIGT SLESVIG-HOLSTEN

Af Moritz Schramm

23 HISTORIEQUIZ

24 "DET HER GIVER SÅ MEGET MENING"

GRÆNSEN har mødt den nye generalkonsul i Flensborg
Kim Andersen

30 SÅDAN GIK DET TYSKE VALG

31 THERKELSENS HJØRNE

Foto: Polfoto

Dansk Folkeparti er imod dobbelt
statsborgerskab – men ikke til det
danske mindretal

Læs side 14-17

Foto: Scampix

Fra politiker til embedsmand

Interview med Kim Andersen

Læs side 24-29

Foto: Niels Åge Skovbo

Rasmus Vangshardt afløser midlertidigt Anna-Lise Bjerager
som redaktør af GRÆNSEN.

LEDER

NATIONALT SINDELAG BEVISES IKKE MED ET DOKUMENT

Af Jens Andresen

Muligheden for at opnå dobbelt statsborgerskab er en realitet under forudsætning af, at begge lande – altså både moderlandet og værtslandet – har en lovgivning på plads, der tillader det.

Det er nu tilfældet i både Danmark og Tyskland. Danske statsborgere ansat i det danske mindretals organisationer i Sydslesvig kan opnå tysk statsborgerskab og få stemmeret ved parlamentsvalg i Tyskland.

Gennem flere år har der været et stærkt ønske fra nogle af medlemmerne af det danske mindretal i Sydslesvig, der normalt har tysk statsborgerskab, om at få dansk statsborgerskab. Man føler sig så engageret i danske samfundsforhold og har vist loyalitet over for det danske fællesskab og dansk kultur med mere, at man synes, det ville være naturligt, at det præmieres med et dansk statsborgerskab. Der skal så opstilles nogle kriterier, der hvis de efter ansøgning opfyldes, udløser et dansk statsborgerskab.

Umiddelbart kan denne interesse forekomme harmløs, og skulle det gøre nogen glade, så ok med det.

Faren er dog, at der opstår mulighed for en deling af mindretallets medlemmer i to kategorier, nemlig et hold, man kunne fristes til at kalde mindretallets kernemedlemmer, og så et hold af interessebegrundede medlemmer, der ikke umiddelbart har nogen tilknytning eller forudsætning, der begrunder et medlemskab i et nationalt mindretal. Denne opdeling kan der være politiske partier i både Danmark og Tyskland, der har interesse i.

Tænk på, hvordan forfatningsdomstolen i Slesvig-Holsten var ude i vurderinger af SSW's berettigelse til fortsat at nyde godt af dispensation i henhold til valgloven, der kun er berettiget for et parti, der repræsenterer et nationalt mindretal i befolkningen. Der er stadig politiske kræfter i Slesvig-Holsten, der stiller spørgsmålet, om SSW bare er et regionalt parti, eller om det er et parti for medlemmer af det danske og frisiske mindretal. For disse kræfter vil en sådan opsplitning af mindretallets medlemmer være kærkommen.

Der er også politiske kræfter her i landet, der til stadihed stiller spørgsmålet om, hvor dansk man egentlig er i det danske mindretal? Dette spørgsmål rejses fra tid til anden på trods af, at København-Bonn-erklæringerne fastslår, at nationalt sindelag ikke må efterprøves. Også disse politiske kræfter, må man formode, vil glædes ved at få synliggjort, at kun en medlemsskare af den og den størrelse opfylder kriterier, der afspejler et efter deres opfattelse sandt tilhørsforhold til det danske fællesskab.

Den politiske interesse kunne være begrundet i ønsket om en graduering af den danske stats tilskud til mindretallet, alt efter, hvilken kategori medlemmerne synes at tilhøre.

Muligheden for dobbelt statsborgerskab for danske sydslesvigere er en farlig vej at gå

Nu kendes interessen mellem mindretallets medlemmer for at benytte sig af muligheden for at opnå dobbelt statsborgerskab ikke præcis. Er den kun til stede for nogle få hundrede medlemmers vedkommende, er det ligegyldigt. Skulle interessen vise sig at omfatte 10% eller flere, er det en anden sag.

Af nævnte grunde synes jeg, at muligheden for dobbelt statsborgerskab for danske sydslesvigere er en farlig vej at betræde. Husk, at man ikke bliver mere dansk eller anerkendt som dansker ved at få et dansk statsborgerskab. Nationalt sindelag bevises ikke med et dokument. ●

*Jens Andresen er formand
i Grænseforeningen*

NYT FRA GRÆNSELANDET

Foto: Steen Brogaard

Anni Matthiesen er foruden at være formand for Sydslesvigudvalget også medlem af Kontaktudvalget for det tyske mindretal i Sønderjylland.

NY FORMAND FOR SYDSLESVIGUDVALGET

Anni Matthiesen (V) er ny formand for Sydslesvigudvalget, der fungerer som bindeled mellem Folketinget og det danske mindretal i Sydslesvig. Udnævnelsen blev offentliggjort den 7. september af kulturminister Mette Bock (LA).

“At bevare den tætte kontakt mellem det danske mindretal og Folketinget er en meget vigtig opgave. Jeg ser frem til samarbejdet med mine folketingskollegaer i udvalget og ikke mindst til at få lov til at arbejde tæt sammen med de danske foreninger og organisationer i Sydslesvig,” siger Anni Matthiesen, der har været folketingsmedlem for Venstre i Sydjyllands Storkreds siden 15. september 2011. ●

NY PH.D.-AFHANDLING:

MINDRETALSSKOLER SKAL BLIVE BEDRE TIL AT FORMULERE DERES EKSPERTISE

Pædagogikforskeren Camilla Franziska Hansen forsvarede i september sin ph.d.-afhandling *Mindretalspædagogik i praksis. En undersøgelse af mindretalspædagogikken i Nord- og Sydslesvig* ved UC Syd. Det er første gang, at en universitetsafhandling studerer det pædagogiske potentiale på mindretalenes skoler.

Ifølge Camilla Franziska Hansen vurderer lærerne i både Nord- og Sydslesvig, at flertallet af deres elever har et andet modersmål end det sprog, der bliver brugt i undervisningen. Det giver en række pædagogiske udfordringer, men lærerne har ingen specifik pædagogisk faglighed til at varetage denne særlige form for undervisning.

Derudover påpeger afhandlingen, at de værdier, som skoleforeningerne promoverer over for deres lærere, er svære for lærerne at forholde sig til, og at mange af anbefalingerne er i modstrid med hinanden.

Til gengæld viser afhandlingen, at lærernes know-how og praktiske viden om, hvordan undervisning på mindretalsskoler bedst fungerer, er meget veludviklet. De enkelte læreres niveau er med andre ord meget højt, men deres viden om god undervisning er “tavs og individuel.” ●

SLESVIG-HOLSTENSK MINISTERPRÆSIDENT PÅ BESØG I DANMARK

Den slesvig-holstenske ministerpræsident Daniel Günther (CDU) besøgte i slutningen af september Danmark for første gang siden sin tiltrædelse i juni 2017. Han var i audiens hos Dronning Margrethe og førte politiske samtaler med statsminister Lars Løkke Rasmussen, kulturminister Mette Bock og transportminister Ole Birk Olesen. Ifølge det tyske nyhedsmedie Sh:z havde Günther fokus på Femernbælt, spørgsmålet om grænsekontrol, grænseoverskridende universitetssamarbejde samt mulige fællesmarkeringer af 100-året for grænsedragningen i 1920.

I en samtale med Siegfried Matlok og Jørn Mikkelsen, der er tidligere chefredaktører ved henholdsvis Der Nordschleswiger og Jyllands-Posten, udtalte Günther til førstnævnte avis, at han ikke ville kommentere den danske regerings mulige planer om soldater ved grænsen, men at han heller ikke ville skjule uoverensstemmelser angående flygtningepolitikken: "Der er forskelle i fremgangsmåden, og dem vil jeg ikke skjule," udtalte han og fortsatte: "Det er vores pligt (regeringen i Kiel, red.) offensivt at forsvare den flygtningepolitik, der føres i Tyskland." ●

Ministerpræsident Daniel Günther (CDU).

Foto: Staatskanzlei Schleswig-Holstein

Sådan stemte de i Slesvig-Holsten ved forbunds- dagsvalget

Det konservative CDU blev med 34 % af stemmerne de store vindere i Slesvig-Holsten. Det socialdemokratiske SPD fik 23,3 % og blev andenstørst. Begge har dermed fået en større procentdel af stemmerne i Slesvig-Holsten end på landsplan. Det liberale FDP blev tredjestørst med 12,6 % af stemmerne, hvilket også er højere end på landsplan, hvor de fik 10,7 %. De Grønne fik 12 %. Det er ligeledes mere end på landsplan, hvor de endte med 8,9 %.

De to eneste partier i Slesvig-Holsten, der fik lavere stemmeprocent end i resten af landet, var det højrenationale AfD, der fik 8,2 % stemmerne sammenlignet med 12,6 på landsplan. Derudover fik det socialistiske parti Die Linke 7,3 % af stemmerne, hvor de i resten af landet fik 9,2 %. 2,6 % af stemmerne i Slesvig-Holsten gik til øvrige partier. CDU fik flest stemmer i alle valgkredse på nær i Kiel, hvor SPD blev størst. ●

I 2014 med virkning fra 1. september 2015 vedtog Folketinget ny lovgivning, der accepterer dobbelt statsborgerskab for danske statsborgere, der bor i udlandet, og udenlandske statsborgere, der bor i Danmark. Nu ønsker et flertal i Folketinget, at medlemmer af det danske mindretal i Sydslesvig, der for de flestes vedkommende har tysk pas, også skal have mulighed for at søge om dansk statsborgerskab. Det har vakt debat i Sydslesvig, for bliver der nu tale om rigtige og mindre rigtige danske? Billedet er fra den årlige statsborgerskabsdag på Christiansborg.

TEMA:
DOBBELT
STATSBORGERSKAB

DOBBELT STATSBORGERSKAB ER BARN AF GLOBALISERINGEN

Et flertal i Folketinget ønsker at give medlemmer af det danske mindretal i Sydslesvig, der har tysk pas, mulighed for også at få et dansk pas. Indfødsretsekspert Eva Ersbøll gør rede for udviklingen i Europa, hvor stadig flere mindretal og borgere i det hele taget har fået mulighed for dobbelt statsborgerskab. Men der opstår også spørgsmål om identitet og loyalitet

Af Anna-Lise Bjerager

Man kan med lige så fuld ret anerkende, at en mand kan have to koner, som at en mand kan have to lande.”

Sådan lød det fra den amerikanske historiker George Bancroft i midten af 1800-tallet. Efter hans mening var dobbelt statsborgerskab det samme som bigami: En mands kærlighed og loyalitet må gælde én kvinde og ét land. Den holdning har præget indfødsretslovgivningen i de vestlige lande op til nyere tid og er blevet understøttet af de internationale konventioner.

Men globaliseringen med et øget antal ægteskaber på tværs af landegrænser og et voksende antal flygtninge og migranter har ændret holdningerne. I dag har flere og flere lande ændret lovgivningen og

tillader dobbelt statsborgerskab, dog på meget forskellige betingelser.

De nordiske lande med undtagelse af Norge har alle sagt ja til dobbelt statsborgerskab, og i 2015 valgte Danmark at gå samme vej. I dag er det muligt for udlændinge, der bor i Danmark, at søge om at få et dansk pas, uden at de bliver nødt til at opgive statsborgerskabet i deres hjemland. Og danske statsborgere, der bor i udlandet, har nu mulighed for at beholde deres danske pas, selvom de også bliver statsborgere i deres nye hjemland. Der findes ingen opgørelser over, hvor mange der har benyttet sig af denne mulighed, men der er tale om en god udvikling, mener jurist Eva Ersbøll, der er indfødsretsekspert og seniorforsker ved Institut for Menneskerettigheder. ▶

Foto: Polfoto

“Fordelene opvejer ulemperne, når det drejer sig om dobbelt statsborgerskab,” siger Eva Ersbøll, der er indfødsretsekspert og seniorforsker ved Institut for Menneskerettigheder.

► “Statsborgerskabet, eller indfødsretten, som man også siger, udgør en stor del af menneskets identitet og er ofte forbundet med stærke følelser. Hos både emigranter (udvandrere, red.) og immigranter (indvandrere, red.) er der i en global verden et stort behov for dobbelt statsborgerskab, også rent praktisk i forhold til myndighederne, eventuelle børns skolegang, arveregler og meget andet. Dobbelt statsborgerskab kan bidrage

til, at man kan føle sig hjemme i et nyt land og samtidig bevare tilknytningen til sit oprindelige hjemland. Derfor er det efter min mening positivt, at Folketinget har sagt ja til dobbelt statsborgerskab,” siger Eva Ersbøll.

DOBBELT STATSBERGERSKAB TIL SYDSLESVIGERE

Dobbelt statsborgerskab ser ud til også snart at blive en mulighed for medlem-

merne af det danske mindretal i Sydslesvig, der for størstedelen har tysk statsborgerskab.

Forud for den nye lov om dobbelt statsborgerskab i 2015 havde Sydslesvigsk Forening (SSF) bedt den tidligere regering om også at give mulighed for dansk pas til “danske sydslesvigere med bopæl i Sydslesvig og sydslesvigsk fødestedskriterium plus dokumenteret tilknytning til

det danske mindretal.” Det skete blandt andet med henvisning til, at dobbelt statsborgerskab for nationale mindretal allerede praktiseres i eksempelvis Ungarn.

Senere valgte Dansk Folkeparti at tage sagen op på ny med regeringen, og et udvalg under Udlændinge- og Integrationsministeriet har arbejdet med spørgsmålet. I februar 2017 foreslog et flertal i Folketingets Sydslesvigudvalg, at regeringen giver det danske mindretal mulighed for at få dansk statsborgerskab, hvis en række kriterier er opfyldt. Et flertal i Folketinget bakker op om forslaget, der bliver en del af dette efterårs forhandling om en ny aftale om indfødsret.

EUROPÆISK TENDENS

Eva Ersbøll ser forslaget om at tilbyde dobbelt statsborgerskab til det danske mindretal i Sydslesvig som en del af en europæisk tendens. Stadig flere europæiske mindretal, især i Østeuropa, bliver tilbudt dobbelt statsborgerskab. Hun har dog svært ved at vurdere, om forslaget er en god idé eller ej.

“Faktisk er det jo sådan, at danske sydslesvigere allerede i dag har nem adgang til at opnå dansk statsborgerskab og er sidestillet med vore nordiske naboer i lovgivningen. Jeg tror, politikerne har haft et ønske om at understrege, at det danske mindretal har en tilknytning til Danmark. Og det er der da i høj grad også tale om: Det danske mindretal har bevaret deres danske skoler og institutioner, og tilknytningen betyder meget for dem. Så det er der for så vidt ingen problemer i.”

“Problemet opstår, hvis der ikke er en proportionalitet i tingene. For eksempel skal indvandreres børn, der er vokset op og har gået i skole i Danmark, bestå en indfødsretsprøve for at opnå statsborgerskab. Men hvis man kommer fra et andet nordisk land eller Sydslesvig, så er der

ingen indfødsretsprøve. Er det rimeligt?”, spørger Eva Ersbøll.

Institut for Menneskerettigheder har tidligere efterlyst en samlet gennemgang af hele den danske indfødsretslovgivning. Instituttet ønsker, at der bliver nedsat en lovforberedende indfødsretskommission med henblik på at ændre dansk lovgivning, så det bliver nemmere at opnå dansk statsborgerskab for flygtninge og statsløse personer og især deres børn, som er vokset op i Danmark.

“Jeg kender ingen andre vesteuropæiske lande, der har en indfødsretslov fra 1950, sådan som det er tilfældet her i landet. Der er brug for en modernisering,” siger Eva Ersbøll.

DE FEM KRITERIER

Det er Folketingets Sydslesvigudvalg, der har fremlagt forslaget om dansk statsborgerskab til det danske mindretal i Sydslesvig. Ifølge forslaget skal tre ud af fem kriterier være opfyldt, for at ansøgere fra det danske mindretal kan få et dansk pas: Dansk skolegang i Sydslesvig, mindst en dansk forfader med dansk indfødsret fire slægtled tilbage, bopæl i Danmark eller et andet nordisk land i mindst tre sammenhængende år, en aktiv indsats for det danske mindretal som medlem af en foreningsbestyrelse i mindst ti år, eller ansættelse i det danske mindretal i mindst ti år.

Ikke mindst kriteriet om, at en forfader skal have dansk indfødsret fire generationer tilbage, har vakt debat i Sydslesvig. Flere har udtrykt, at dette kriterium er i modstrid med ånden i Bonn-erklæringen fra 1955 om, at det danske mindretals bekendelse til dansk nationalitet og dansk kultur er fri og ikke må bestrides eller efterprøves af de tyske myndigheder. Det samme, men med omvendt fortegn, gør sig gældende for det tyske mindretal i Sønderjylland ifølge København-erklæ-

ringen fra samme år. Da loven om dobbelt statsborgerskab blev en realitet, gav medlemmer af det tyske mindretal udtryk for glæde over, at de nu har mulighed for at erhverve sig et tysk pas uden at fortabe retten til at beholde deres danske pas.

AFSTAMNINGSPRINCIPPET

Ifølge den tidligere justits- og europaminister i Slesvig-Holsten Anke Spoorendonk (SSW), der tilhører det danske mindretal i Sydslesvig, er “tankegangen om, at man kan opnå noget ved inden for fire generationer at have haft dansk statsborgerskab så fjernt fra den mindretalsordning, vi har her i Sydslesvig.”

Eva Ersbøll mener ikke, at det er så fjernt fra en statsborgerretlig tankegang med det foreslåede kriterium om en dansk forfader fire generationer tilbage.

“Der findes to principper for tildeling af statsborgerskab, som har været gældende med varierende kraft gennem historien: Afstamningsprincippet, der er det dominerende i Europa. I en dansk sammenhæng vil det sige, om ansøgeren har en dansk far eller mor. Og territorialprincippet, der er dominerende i USA, Canada og andre migrantlande. I en dansk sammenhæng vil det sige, om ansøgeren er født på dansk jord.”

“Det væsentlige ved tildeling af statsborgerskab er, at man fra lovgivningsmagtens side sikrer, at ansøgeren har en tilknytning. Dette må man sikre ved at opstille nogle objektive krav. Hvis man nu fra dansk side i stedet havde sagt, at man ville tilbyde dansk statsborgerskab til alle i Tyskland, der bor i områder, der engang har tilhørt Danmark, ville Tyskland med garanti have sig det frabedt,” siger Eva Ersbøll.

Der har også været rejst den kritik, at forslaget om at tilbyde statsborgerskab til det danske mindretal i Sydslesvig kan føre til splittelse mellem “rigtige” medlemmer af ▶

► mindretallet, der opnår dansk pas og “mindre rigtige” medlemmer, der ikke lever op til kriterierne. Eva Ersbøll understreger, at hun ikke har indsigt i de sydslesvigske forhold, men hun udtaler sig gerne generelt.

“Alene det, at disse diskussioner opstår, synes jeg, bør give anledning til alvorlig bekymring. Det er ømtåleligt, når man roder op i forhold, der har med menneskers identitet og nationale tilhørsforhold at gøre,” siger hun.

ARGENTINSK TANDLÆGE I EU

Hun peger på, at dobbelt statsborgerskab for europæiske emigranter og nationale mindretal er blevet sat i perspektiv i takt med udviklingen af EU. Mange personer, der lever i lande uden for EU, vil gerne have statsborgerskab i et EU-land, fordi man hermed får unionsborgerskab med de rettigheder, der følger med, herunder blandt andet fri bevægelighed og ret til familiesammenføring.

Eva Ersbøll nævner som eksempel en sag, hvor en argentinsk tandlæge med en italiensk far anvendte den frie bevæ-

gelighed inden for EU til at bosætte sig i Spanien. Spanien forelagde sagen for EU-Domstolen, fordi denne fremgangsmåde var i strid med de spanske, nationale regler. Men EU-Domstolen fastslog, at EU’s medlemsstater ikke kan stille tillægskrav til en anden EU-medlemsstat, i dette tilfælde Italiens, statsborgerskabslovgivning. Eva Ersbøll mener ikke, at der her er tale om, at EU-Domstolen blander sig i den nationale lovgivning i Spanien. Hun mener snarere, at det er den italienske lovgivning, der udgør et problem.

“De italienske myndigheder giver uden videre mulighed for italiensk statsborgerskab til personer, der kan dokumentere, at de er efterkommere af italienske udvandrere. Det gælder vel at mærke, selvom der er tale om udvandrere helt tilbage til 1861, da Italien blev en uafhængig, samlet stat, og uden at der stilles yderligere tilknytningskrav,” siger Eva Ersbøll.

MINDRETAL I KLEMME

Når det gælder de nationale mindretal i Europa, er der særlige forhold, der gør sig

gældende, fordi mindretallene ofte har en stærk følelsesmæssig tilknytning til de oprindelige hjemlande.

“Man taler om, at folk bevæger sig hen over grænser, eller også bevæger grænser sig hen over folk. Når det gælder de europæiske mindretal, er der som regel tale om, at grænser har bevæget sig hen over folk efter Anden Verdenskrig. Derfor er det faldet naturligt for de oprindelige hjemlande at sige til deres mindretal: Der er blevet gjort uret imod jer. Nu prøver vi at gøre det godt igen ved at tilbyde jer statsborgerskab. Samtidig kan der ligge en egeninteresse i det fra de forskellige staters side: Vi har mistet territorium, men vi har dog i det mindste stadigvæk vore befolkninger,” siger Eva Ersbøll og understreger, at der er en væsentlig forskel på situationen i Østeuropa og ønsket om at tilbyde mulighed for dansk statsborgerskab til det danske mindretal i Sydslesvig.

“I Østeuropa er der tale om et stort politisk spil, hvor der ofte stilles krav til mindretallene, før der tildeles dobbelt statsborgerskab. Når det gælder muligheden for dansk statsborgerskab til det danske mindretal i Tyskland, er situationen en ganske anden: Det danske mindretal skal opfylde en række krav om tilknytning til Danmark. Samtidig er der tale om, at både Tyskland og Danmark er medlemmer af EU. Der er jo formentlig ikke tale om, at Danmark kan komme i konflikt med Tyskland på grund af det her. Noget helt andet er så, hvordan det påvirker medlemmerne af det danske mindretal indbyrdes,” siger hun.

Det politiske spil i Østeuropa har man blandt andet kunnet følge i Rumænien. Her har myndighederne tilbudt dobbelt statsborgerskab til de rumænske mindretal, der efter Anden Verdenskrigs nye grænsedragninger kom til at få deres hjem i blandt andet Moldova og Ukraine. Efter at Rumænien er blevet medlem af EU i 2007, ansøger stadig flere om dobbelt statsbor-

Hvad er statsborgerskab?

Statsborgerskab er en persons status som berettiget og forpligtet i forhold til en stat. Tildeling af statsborgerskab er som udgangspunkt et nationalt anliggende og giver den enkelte statsborger visse rettigheder og pligter, eksempelvis den ubetingede ret til at bo i landet, stemmeret til parlamentsvalg og adgang til diplomatisk beskyttelse. Dansk statsborgerskab erhverves ved fødslen, hvis en af forældrene er dansk. Lignende gør sig gældende for adoptivbørn. Dansk statsborgerskab kan erhverves af borgere fra de øvrige nordiske lande på lempelige vilkår samt af borgere fra det danske mindretal i Sydslesvig. Udlændinge erhverver dansk statsborgerskab ved lov, såkaldt naturalisation, hvilket skyldes Grundlovens paragraf 44, hvor der står: “Ingen udlænding kan få indfødsret uden ved lov.” Disse love vedtages af Folketinget to gange om året, efter at ansøgerne har bestået en indfødsretsprøve og opfyldt en række yderligere betingelser. Med Danmarks tilslutning til EU blev borgere i andre EU-lande sidestillet med danske statsborgere på en række områder.

gerskab, blandt andet for at få adgang til EU. Men det kan vise sig yderst problematisk for de rumænske mindretal.

“I Ukraine har man eksempelvis en klar politik om, at borgerne kun kan have ét statsborgerskab. Dermed kommer mindretallene i klemme. Hvis de bor i Ukraine med ukrainsk pas og tillige får rumænsk statsborgerskab, risikerer de at miste deres ukrainske statsborgerskab,” siger Eva Ersbøll.

RUSSERNE I FINLAND

Dobbelt statsborgerskab har også været til debat i Finland, hvor der bor 60.000 russere, hvoraf cirka en tredjedel har dobbelt statsborgerskab. Det er kommet frem i de finske medier, at denne gruppe bliver afvist til job i finsk militær og udenrigstjeneste af sikkerhedsgrunde. Rusland anerkender ikke dobbelt statsborgerskab, og premierminister Dmitrij Medvedev udtalte i efteråret 2016, at Rusland vil beskytte russere, hvor de end er. En lignende udtalelse kom forud for Ruslands annektering af Krim-halvøen i 2014. På et pressemøde i februar 2017 sagde den finske præsident Sauli Niinistö, at Finland ville se på en ændring af lovgivningen.

“Situationen er, at hvis det land, som har givet personen sit oprindelige statsborgerskab, ikke ønsker at anerkende dette element eller selve institutionen dobbelt statsborgerskab, så vil de altid se personen som deres statsborger, uanset hvor mange andre statsborgerskaber personen får,” sagde den finske præsident ifølge det finske nyhedsbureau Yle.

Eva Ersbøll mener, der er tale om en seriøs diskussion i Finland, men afviser, at der skulle være grund til at ændre på den finske lovgivning om dobbelt statsborgerskab.

“Finland indførte dobbelt statsborgerskab i 2003, blandt andet fordi man gerne ville integrere de finner, som var vendt hjem, efter at de havde boet i Sverige i en

Foto: Scanpix

I februar 2017 sagde den finske præsident Sauli Niinistö, at Finland ville se på en ændring af lovgivningen om dobbelt statsborgerskab. Udmeldingen kom efter længere tids debat i Finland om de 60.000 russere i Finland, hvoraf en tredjedel har dobbelt statsborgerskab. Spørgsmålet i Finland lyder: Udgør disse russere med dobbelt statsborgerskab en sikkerhedsrisiko? På billedet hilser Sauli Niinistö på den russiske præsident Vladimir Putin.

årrække og havde opgivet deres finske statsborgerskab. Nu er der så en ny politisk dagsorden i forhold til Rusland, og den finske præsident har rejst en diskussion om dobbelt statsborgerskab. Men der må efter min mening lovgives om dobbelt statsborgerskab ud fra nogle overordnede principper, og så må man løse de politiske problemer på det internationale plan mellem staterne,” siger hun.

“NOGET ROD”

I den netop overståede valgkamp i Tyskland har dobbelt statsborgerskab også

været til debat. CSU, det tyske kristeligt-sociale parti med hjemsted i Bayern, har i sit valgprogram foreslået, at mulighederne for dobbelt statsborgerskab begrænses til at være en “undtagelse”. De Grønne har omvendt foreslået en ændring af den tyske statsborgerskabslov, således at enhver, der er født i Tyskland, bliver tysk statsborger.

Som det er i dag, tillader Tyskland dobbelt statsborgerskab, men som hovedregel kun for EU-borgere og borgere fra Schweiz. I 2000 blev der dog indført en såkaldt optionsmodel, så børn født ▶

“Vores præsident længe leve!” lød det i Kølns gader i foråret 2017, da tysk-tyrkere demonstrerede til fordel for den tyrkiske præsident Recep Erdogan og hans forslag om en forfatningsændring i Tyrkiet. Konflikten mellem Tyrkiet og Tyskland i anledning af den tyrkiske valgkamp på tysk jord har fået flere tyske politikere til at sætte spørgsmålstegn ved dobbelt statsborgerskab i Tyskland.

► i Tyskland af udenlandske forældre fik både forældrenes og tysk statsborgerskab ved fødslen. Senere, fra de var 18 til 23 år, skulle disse børn dog vælge, om de ville være tyske eller udenlandske statsborgere. I 2014 blev optionsmodellen i vidt omfang opgivet. I dag kan de beholde begge pas, hvis de har en tilknytning til Tyskland. Det har især et stort antal tyrkiske unge benyttet sig af.

I Tyskland lever der i dag cirka 1,5 millioner tyrkere med et tyrkisk pas og en permanent opholdstilladelse. Yderligere knap 1 million personer med tyrkisk-tysk baggrund har udelukkende et tysk pas, mens 246.000 tysk-tyrkere har dobbelt

statsborgerskab ifølge den tyske statistik-opgørelse, Mikrozensus 2015.

Tallene skal sammenholdes med, at der i 2015 levede 1,8 millioner personer med dobbelt statsborgerskab i Tyskland.

“Det er efter min opfattelse noget rod, når man på den måde siger, at dobbelt statsborgerskab som hovedregel kun gælder for EU-borgere, men ikke for den meget store gruppe af tyrkere, der har opholdt sig i Tyskland gennem generationer og kan føle en lige så stor loyalitet over for Tyskland. Det kan give anledning til et modsætningsforhold,” mener Eva Ersbøll.

Årsagen til debatten om dobbelt statsborgerskab i den tyske valgkamp skal

blandt andet findes i forårets højspændte konflikt mellem Tyrkiet og Tyskland, efter at tyrkiske ministre ønskede at føre valgkamp i Tyskland, men også i Holland og Danmark, om en forfatningsændring, der ville give Tyrkiets præsident mere magt. “Vores præsident længe leve!” blev der råbt ved demonstrationer i Kølns gader.

“STOP DOBBELT STATSBOGERSKAB!”

Debatten gav også genlyd i Danmark, hvor statsminister Lars Løkke Rasmussen (V) opfordrede Tyrkiets premierminister Binali Yildiri til at udskyde et planlagt besøg i Danmark til efter valgkampen.

Partiformand Kristian Thulesen Dahl, Dansk Folkeparti, der i 2014 – sammen med De Konservative – stemte imod loven om dobbelt statsborgerskab, skrev blandt andet på Facebook:

“Stop dobbelt statsborgerskab! Det er fuldstændig uhyrligt, at tyrkiske politikere vil til Danmark og føre valgkamp. Tyrkerne må – ligesom andre indvandrere – vælge! Er man dansk, eller er man tyrk? Hvis man har ønsket at være dansk statsborger, kan man ikke samtidig være tyrkisk statsborger. Man kan ikke tjene to lande.”

Eva Ersbøll siger, at det logisk set ikke kan være det dobbelte statsborgerskab, der er årsagen til problemerne i Tyskland, eftersom hovedparten af tyrkerne i Tyskland kun har tyrkisk statsborgerskab.

“Jeg mener, at problemerne i foråret med tyrkisk valgkamp på tysk jord i høj grad skyldes den tyrkiske regerings adfærd og måske også nogle integrationsproblemer, der ikke er blevet løst,” siger Eva Ersbøll og afslutter:

“Fordelene ved dobbelt statsborgerskab ser efter min mening i høj grad ud til at opveje ulemperne. Desuden har erfaringerne vist, at det er umuligt at undgå dobbelt statsborgerskab, hvis man vil overholde ligebehandlingsprincipper og international ret. Derfor mener jeg, at dobbelt statsborgerskab er kommet for at blive.” ●

EVA ERSBØLL, cand.jur., ph.d., ekspert i indfødsret, seniorforsker ved Institut for Menneskerettigheder, forfatter til bogen *Dansk Indfødsret i international og historisk belysning*.

Foto: Frederiksborgmuseet

Den Kongelige Porcelainsfabrik fremstillede i 1780 en figurgruppe til minde om indfødsretsforordningen fra 1776. Det fælles fædreland er fremstillet som en mor med sine tre ligeberettigede og lige elskede børn: Danmark, Norge og Holsten.

Hvem er “Landets Børn”?

Forordningen om indfødsret i Danmark blev proklameret på Christian den Syvendes fødselsdag den 29. januar 1776 med den berømte sætning i forordet: “Billigheden selv vil, at Landets Børn skal nyde Landets Brød, og Fordelene i Staten falde i dens Borgeres Lod.” Herefter var det en betingelse for at få embede i staten, at man var født i staten, der defineredes som samtlige kongens riger og lande, dvs. Danmark, Norge og hertugdømmerne Slesvig og Holsten. Indfødsretsforordningen, der senere blev til lov om dansk indfødsret, sigtede mod at skabe troskab mod konge og helstat i den sprogligt og kulturelt sammensatte stat efter rystelserne under J.F. Struensees regeringstid 1770-72. Der var dog stadig stor modvilje mod kongens tysktalende undersåtter, hvilket kulminerede med Tyskerfejden 1789-90.

Efter opløsningen af det dansk-norske rigsfællesskab i 1814 havde undersåtterne i Norge og Danmark seks år til at vælge, om de ville bo i Danmark eller Norge, men enhver kunne bevare sit undersåtforhold til den danske konge. Med Grundlovens vedtagelse i 1849 blev dansk indfødsret en forudsætning for valgret og valgbarhed til Folketinget og Landstinget. Efter Danmarks tab af de tre hertugdømmer i 1864 måtte flere end 150.000 dansksindede sønderjyder leve uden for kongerigets grænser. Wienertraktaten fra 1864 sikrede, at undersåtter, som var hjemmehørende i de afståede territorier, kunne bevare deres “Egenskab” som danske undersåtter ved at “optere” for Danmark inden for en frist på seks år, såfremt de flyttede til Danmark. Det antages, at adskillige tusinde personer årligt rejste fra de afståede territorier til Danmark. I 1872 ændredes tysk lovgivning, således at de pågældende kunne blive i Tyskland som danske statsborgere, så længe de ikke “generede” den tyske administration.

Kilde: Den store danske Encyklopædi, “Dansk indfødsret i international og historisk belysning” af Eva Ersbøll

“Mindretallet i Sydslesvig er den undtagelse, der bekræfter reglen,” siger Christian Langballe (DF). Dansk Folkeparti støtter forslag om at tilbyde dobbelt statsborgerskab til sydslesvigere, selvom partiet ellers er imod dobbelt statsborgerskab.

TEMA:
DOBBELT
STATSBORGERSKAB

“STATSBORGERSKAB SKAL VÆRE KRONEN PÅ VÆRKET, NÅR MAN HAR VIST, AT MAN VIL DANMARK

Af Anna-Lise Bjerager

For Christian Langballe (DF), er indfødsret en hjertesag. Hans parti har kæmpet imod tildeling af statsborgerskab til udlændinge siden sin grundlæggelse, ligesom Dansk Folkeparti som eneste parti i Folketinget var imod indførelsen af dobbelt statsborgerskab i 2014. Men nu står Dansk Folkeparti i spidsen for, at der skal tildeles dobbelt statsborgerskab til det danske mindretal i Sydslesvig. Er det et paradoks?

Det vakte en del uro på Christiansborg og i medierne, da Christian Langballe (DF) gik på Folketingets talerstol fredag den 5. maj 2017 for at meddele, at hans parti ikke ville stemme for “Lovforslag L 189 om indfødsrets meddelelse,” der gav dansk statsborgerskab til 2.710 personer.

“Vi kommer ikke til at deltage i den fortsatte opløsning af Danmark,” sagde Christian Langballe, der er indfødsretsordfører for Dansk Folkeparti og dertil formand for Folketingets indfødsretsudvalg. Uroen skyldtes, at Dansk Folkeparti stod bag den aftale om indfødsret fra 2015, som lå til grund for, at de 2.710 personer kunne få et dansk pas.

Dansk Folkeparti fastholdt, at partiet ikke vil stemme for flere love om indfødsret, før kriterierne er strammet gevaldigt op. Også en række øvrige partier på Christiansborg ønsker at stramme kriterierne for tildeling af statsborgerskab, og udlændinge- og integrationsminister Inger Støjberg (V) indkalder til forhandlinger om en ny aftale om indfødsret i dette ef-

terår. Dansk Folkeparti har allerede givet bolden op: Partiet forventer, at Folketinget indfører et loft på 1.000 pas om året.

En del af forhandlingerne kommer også til at omfatte det danske mindretal i Sydslesvig. Folketingets Sydslesvigudvalg har nemlig fremlagt et forslag, som der er bred opbakning til i Folketinget: Medlemmer af det danske mindretal skal tilbydes mulighed for dobbelt statsborgerskab.

Christian Langballe, det var oprindeligt Sydslesvigsk Forening, der fremkom med idéen om dobbelt statsborgerskab til det danske mindretal i Sydslesvig i 2015, da Danmark fik en ny lov om dobbelt statsborgerskab. Siden da har Dansk Folkeparti stået i spidsen for at få idéen gennemført, selv om Dansk Folkeparti som eneste parti stemte imod Folketingets nye regler om dobbelt statsborgerskab i 2014. Hvordan hænger det sammen?

“Det lyder måske umiddelbart som et paradoks, men det er det ikke. Der er nogle historiske forhold, der gør sig gældende i ▶

► forhold til det danske mindretal i Sydslesvig, og derfor støtter vi i Dansk Folkeparti den særlige tilskudsordning, som hele Folketinget står bag, og nu også et tilbud om dobbelt statsborgerskab. Mindretallet i Sydslesvig er den undtagelse, der bekræfter reglen.”

Dette her er et tilbud, som man som sydslesviger kan sige ja eller nej til. Her er ingen tvang

Men de historiske forhold, der gør sig gældende, har eksisteret i næsten 100 år. Hvorfor er der behov for at sætte trumf på med et tilbud om dobbelt statsborgerskab?

“Dansk Folkeparti er modstandere af dobbelt statsborgerskab. Men når muligheden nu eksisterer, synes vi, det er oplagt, at det skal komme det danske mindretal i Sydslesvig til gode. Og det er der heldigvis flertal for i Folketinget.”

Forslaget om at give dobbelt statsborgerskab til det danske mindretal indeholder en række kriterier, hvoraf nogle skal være opfyldt, før et medlem af det danske mindretal, der for størstedelens vedkommende i forvejen har tysk pas, kan ansøge om dansk statsborgerskab. Tidligere justits-, kultur og europaminister i Slesvig-Holsten, Anke Spoorendonk (SSW), der selv tilhører det danske mindretal, har kritiseret det kriterium, der lyder, at mindst en forfader skal være dansk fire generationer tilbage og siger, at det er

i modstrid med mindretalsordningen, som den kommer til udtryk i København-Bonnerklæringerne. Hvad siger du til det?

“Jeg siger, at der er nogle personer i Sydslesvig, herunder Anke Spoorendonk, der dyrker en særlig form for regional identitet og gerne vil give indtryk af, at den har kvalitativ forrang i forhold til den danske identitet. Det er, som om hun og andre gerne vil lære os danskere, hvad det vil sige at være multikulturel og belære danskerne om, hvad de skal mene. Dette her er et tilbud, som man som sydslesviger kan sige ja eller

nej til. Her er ingen tvang. Men spar mig for moralprædikener om, hvad Folketinget gør forkert, når det hele alene handler om, at Folketinget gerne vil opfylde sine historiske forpligtelser til glæde for det danske mindretal.”

Dr.theol. Svend Andersen, der er født i Sydslesvig, har også ytret sig i debatten og mener, at forslaget vil skabe splittelse i mindretallet mellem rigtige og mindre rigtige danske. “Er et dansk pas den pris værd?” spørger han. Hvad mener du?

“Hvorfor skulle forslaget dog skabe splittelse. Jeg synes, Svend Andersen skal spørge sig selv, om han overhovedet anerkender, at der er noget, der hedder et dansk mindretal. Mig forekommer det, at også han er mere optaget af den regionale identitet i grænseegnen. Men en sådan regional identitet er efter min mening et europæisk kunstprodukt. Jeg ved da godt, at nogle mennesker lever med to kulturer. Men hvis ikke man i det danske

mindretal opfatter sig selv som dansk, taler det danske sprog og har en stærk loyalitet over for Danmark, synes jeg ikke, det giver nogen som helst mening, at Folketinget hvert år bevilger næsten en halv milliard kroner til danske skoler og institutioner i Sydslesvig.”

Forslaget om dobbelt statsborgerskab til det danske mindretal bliver en del af efterårets forhandlinger om en ny aftale om indfødsret, der skal genforhandles, efter at Dansk Folkeparti stemte imod lovforslag om indfødsret i maj måned. I har fremsat et krav om, at der højst skal tildeles 1.000 pas om året. Er det et ultimativt krav?

“Nej, hvis regeringen kan finde en anden løsning, der matcher, så kan vi godt tale om det. Vi ønsker med det udspil at sige, at der må være en form for prioritering i det. Dansk Folkeparti ønsker, at det er mennesker, der er tæt på vores danske kultur, der skal have fortrinsret. Det er gruppevækkende at se, at der i Danmark og i det øvrige Europa opstår parallelsamfund, som er uden for myndighedernes kontrol. Det ønsker vi at undgå, og derfor skal der strammes.”

I den aftale om indfødsret, der blev indgået i oktober 2015 mellem regeringspartiet Venstre, Socialdemokratiet, Liberal Alliance, De Konservative og Dansk Folkeparti, var der tale om en række stramninger i forhold til danskundskaber, indfødsretsprøven, selvforsørgelseskrav, karenstider, hvis ansøgeren havde begået kriminalitet og andre ting. Er der en grænse for, hvor meget der kan strammes?

“Den grænse er vi i alt fald meget langt fra at have nået. Vi giver jo ikke statsborgerskab for at være søde og rare. Som politikere i Folketinget er vi sat til at sikre, at det land, som vi har fået i arv og eje, bliver videregivet til vores efterkommere

på en forsvarlig måde. Jeg forudser med gru, at mine børn og børnebørn kommer til at opleve konflikter i Danmark, som jeg aldrig har oplevet. Nu gælder det om at afværge den skade, der allerede er sket, mest muligt og undgå, at der fremtidigt sker endnu større skade.”

Dansk Folkeparti er blevet dømt for ærekrænkelser i byretten i 2015, og dommen blev stadfæstet i landsretten i maj 2017, for at indrykke en annonce i en række dagblade. I annoncen blev der angivet navnene på 685 personer, der skulle tildeles dansk statsborgerskab, under overskriften “En på listen er til fare for Danmarks sikkerhed”. Det var 15 personer på listen, der havde anlagt sagen. Er der en grænse for, hvor langt Dansk Folkeparti vil gå for at få strammet indfødsretslovgivningen?

“Nej, det er der i princippet ikke. Og jeg noterer jo, at det er et flertal af partierne i Folketinget, der nu ønsker stramninger. I øvrigt har Procesbevillingsnævnet givet

grundlag for den annonce, og den forargelse har jeg stadigvæk. Jeg forstår ikke, at den daværende socialdemokratisk-ledede regering kunne sidde Politiets Efterretningstjenestes advarsler overhørig og bare give statsborgerskab til alle, selv om man vidste, at der var folk på listen, der var til fare for rigets sikkerhed.”

Der var vel kun tale om én person?

“Der var en, ja, men det var også sket tidligere. Det er princippet i det, der forarger mig.”

Institut for Menneskerettigheder mener, der bør nedsættes en indfødsretskommission, og at den danske praksis med, at indfødsret tildeles ved lov fremadrettet bør ske på en måde, der er bedre i overensstemmelse med FN's Menneskerettighedserklæring. Hvad siger du til det?

“Jeg mener simpelthen, det ville være samfundsopløsende. Institut for Menneskerettigheder vil gøre statsborgerskab til en rettighed, og de støttes af partier som Enhedslisten og De Radikale. Men statsborgerskab er ikke en rettighed eller en integrationsfremmende foranstaltning. Statsborgerskab er kronen på værket, når man har vist, at man vil Danmark.”

“Der er kræfter, der arbejder for, at statsborgerskab ikke længere skal være et anliggende for Folketinget, men overlades til et administrativt apparat, der kan uddele pas til dem, der ønsker det. Jeg mener, at Institut for Menneskerettigheder underminerer deres

egen sag. Det næste, vi alvorligt må tage fat på, er de internationale konventioner. Det kan ikke være meningen, at de internationale konventioner skal stå over det retsgrundlag, herunder Grundloven, der gælder i Danmark.” ●

SAGEN KORT

Tildeling af statsborgerskab til udlændinge kan kun ske ved lov ifølge Grundlovens paragraf 44: “Ingen udlænding kan få indfødsret uden ved lov.” Derfor vedtager Folketinget to gange om året en ny lov, “lov om indfødsrets meddelelse”, som tildeler statsborgerskab til nye statsborgere, der har bestået indfødsretsprøve m.m.. Lovfor-slaget, hvoraf navnene på disse nye statsborgere fremgår, bliver normalt fremsat i april og oktober, hvorefter det behandles i Folketinget. Dansk Folkeparti stemte ja begge gange i 2016, hvor der i alt blev tildelt statsborgerskab til 15.000 personer, især fra Irak, Afghanistan, Somalia og Tyrkiet, hvilket var en tredobling i forhold til året før. OECD forklarer det højere antal med muligheden for at opnå dobbelt statsborgerskab, der trådte i kraft i efteråret 2015. Dansk Folkeparti stemte nej ved førstebehandlingen i maj 2017, og regeringen skal derfor forhandle en ny aftale om indfødsret på plads i dette efterår. Forhandlingerne omfatter også et forslag om mulighed for dobbelt statsborgerskab til det danske mindretal i Sydslesvig.

Statsborgerskab er ikke en rettighed eller en integrationsfremmende foranstaltning. Statsborgerskab er kronen på værket, når man har vist, at man vil Danmark

tilladelse til, at Dansk Folkeparti anker sagen om annoncen til Højesteret. Jeg har da store forhåbninger til, at vi får medhold. Det var min forargelse, der dannede

TEMA:
**DOBBELT
STATSBORGERSKAB**

VIL DU SOM SYDSLESVIGER STATSBORGERSKAB, HVIS

Der er flertal i Folketinget for at tilbyde danske sydslesvigere dansk statsborgerskab ved siden af deres tyske. Tre ud af fem foreslåede kriterier skal være opfyldt. GRÆNSEN har spurgt to sydslesvigere, om de vil søge, hvis forslaget vedtages

Fortalt til Merlin Christophersen

NEJ

Flemming Meyer er formand for mindretalspartiet Sydslesvigsk Vælgerforening (SSW).

Jeg er dansk fra top til tå, og det behøver jeg ikke et statsborgerskab til at bekræfte. Jeg har levet hele mit liv som dansksindet i mindretallet i Sydslesvig. Jeg bor i Skovlund (vest for Flensborg, red.), hvor jeg er født og opvokset. Her kender jeg hvert et træ og hver en vej. Det er her, jeg føler mig hjemme og har min hjemstavn. Selvom landsbyen i dag officielt hedder Schafflund og ligger i Tyskland, lever jeg her med min danske identitet, mit sprog, min kultur og mine traditioner. Det er herfra, hele mit danske virke udgår.

For mig har mit statsborgerskab ikke nogen betydning for min identitet.

Mit statsborgerskab er derimod knyttet til visse pligter og rettigheder i det samfund, jeg lever i. Og da jeg lever i et tysk samfund, er det naturligt, at jeg er tysk statsborger. Hvis grænsen en dag blev flyttet, og Sydslesvig blev en del af Danmark igen, ville jeg gerne blive dansk statsborger. Eller hvis jeg en dag flyttede til Danmark, ville jeg også søge dansk statsborgerskab. Men jeg bor i Sydslesvig, og her har jeg min danske identitet som del af mindretallet.

Som mindretalsdanske kan jeg godt blive skeptisk overfor, at vi i mindretallet skal kunne søge det danske statsborgerskab. For mindretallet er netop defineret af, at vi har tysk statsborgerskab, mens vi samtidig føler os knyttet til det danske. Jeg føler, min position som mindretal ville blive svækket, hvis jeg fik dansk statsborgerskab. Så ville folk sige, han er dansk statsborger. Men nej, jeg er dansker, der lever i et dansk mindretal.

Jeg kan godt forstå, der er nogle i min-

dretallet, der gerne vil søge det danske statsborgerskab. Men for mindretallet generelt ser jeg den fare, at loven kommer til at producere A- og B-hold, når det kommer til, om man er dansk nok.

Jeg forstår også udmærket, at en stat skal opstille kriterier for, hvornår en borger kan tildeles statsborgerskab. Men jeg kan ikke se, hvad der skulle være udslagsgivende for, hvornår man som del af det danske mindretal er dansk nok.

Der er så mange kriterier, man kunne bruge til at måle danskhed. Personligt kan jeg ikke sige, om jeg er dansk, fordi jeg har danske forfædre, fordi jeg spiser dansk mad, eller fordi jeg drømmer på dansk.

For mig er det altafgørende, at jeg har kærlighed til Danmark. Jeg har kærlighed til dansk kultur, til dansk sprog og til det danske folk. Men jeg mener ikke, man kan definere kærlighed gennem bestemte kriterier. Det må være op til den enkelte at bekende sig til kærligheden eller ej.

De fem foreslåede kriterier for tildeling af dobbelt statsborgerskab til danske sydslesvigere

- 1) Dansk skolegang i Sydslesvig.
- 2) Mindst en dansk forfader med dansk indfødsret fire slægtled tilbage.
- 3) Bopæl i Danmark eller et andet nordisk land i mindst tre sammenhængende år.
- 4) En aktiv indsats for det danske mindretal som medlem af en foreningsbestyrelse i mindst 10 år.
- 5) Ansættelse i det danske mindretal i mindst 10 år.

SØGE OM DANSK LOVGIVNINGEN ÆNDRES?

Fortalt til Rasmus Vangshardt

JA

Wienke Reimer er studerende ved Aarhus Universitet og arbejder for det tyske mindretalssekretariat i Berlin.

Jeg er dansker og har ret til at have et stykke papir på det. Og jeg vil ikke blot kæmpe for demokratiet og synge Højskolesangbogens sange, men også høres, når det gælder demokratiets vigtigste ting: valget. Til sidste folketingsvalg sad jeg hjemme og fulgte med. Tårerne løb. Selvom jeg havde gjort det, jeg kunne for at kæmpe for frisindet, sammenholdet, livslang læring – de gode danske værdier – var jeg hjælpeløs: Jeg måtte ikke stemme, og nu skulle jeg se på, hvad der var sket, uden at jeg havde indflydelse. Jeg var lamslået. Det er, som om jeg har været til køreprøve, og jeg har bestået, men jeg

må ikke få det stykke papir, der siger, at jeg må køre bil.

Det er fedt, at der nu sker noget. Men hvem er det lige, de har skrevet det her forslag til? (Forslaget til kriterier for tildeling af dobbelt statsborgerskab, red.) Som jeg også har spurgt i Flensborg Avis: Gamle mænd, der nærmest er døde? Dem, der har haft tid og mulighed for at være engageret? Dem, der ikke blev nødt til at flytte? Dem, der havde overskud og stemmer nok til at sidde i en bestyrelse? Eller var heldige nok til at få en dansk arbejdsplads? Hvad med alle dem, der har været engageret i årevis? Dem, der skriver læserbreve, synger i kor og planlægger ture til Danmark, er de ikke danskere? Derudover mener jeg, at meget af den sydslesvigske identitet ligger i vores område og ikke i blodet. Jeg mener, at det er langt vigtigere at have boet i og oplevet Sydslesvig end at have dansk blod. Jeg glæder mig over, at der er nogen, der tør at åbne debatten. Dog er jeg ked af

resultatet. Det er skuffende og ikke det, jeg havde forventet.

Egentlig er statsborgerskab ikke vigtigt for mig. Det er blot én slags legitimation. Jeg vil altid kæmpe for, at pas ikke må spille en essentiel rolle. Jeg er da ligeglad med, om du har det ene eller det andet pas. Jeg er da ikke interesseret i, om du er svensker, tyrker eller tysker. Fortæl mig hellere, hvad det er, du brænder for. Hvad du vil gøre, for at verden bliver til et bedre sted, og hvad du tænker på, når du ikke kan falde i søvn om natten.

Men så er det pludselig mig, der ikke kan falde i søvn, fordi jeg har haft ballade med Udlændingestyrelsen og min opholdstilladelse, eller nogen har svinet mig til ved en fest. Igen er jeg blevet gjort til noget fremmedartet. At få det danske pas betyder sikkerhed for mig. Det er, som om det er den endelige invitation til altid at måtte komme hjem igen og altid at være velkommen. Jeg skal ikke længere legitimere og kæmpe for at vende hjem, jeg er inviteret. Dannebrog står klar. ●

TEMA:
**DOBBELT
STATSBORGERSKAB**

STATSBORGERSKAB TIL SALG

“Økonomiske borgere” kaldes rige personer fra hele verden, der køber statsborgerskaber for at få større mobilitet, skattefordele og adgang til nye, globale markeder. Som modydelse for et nyt pas investeres store summer i det nye land

Af Anna-Lise Bjerager

“Citizenship planning” hedder begrebet på engelsk. Statsborgerskabsplanlægning. Begrebet dækker over salg af pas til rige personer fra hele verden, der på denne måde slipper for at skulle vente på visum. De får dermed større mobilitet, skatte-

fordele og direkte adgang til nye lande og markeder. Disse “economic citizens”, økonomiske borgere, udgør en stor og hurtigt voksende gruppe ifølge den Den Internationale Valutafond (IMF).

Malta har tidligere været et af de EU-

Salg af pas til rige mennesker er et hurtigt voksende, globalt fænomen, vurderer Den Internationale Valutafond.

lande, der har tilbudt salg af statsborgerskab for knap fem millioner kroner i et forsøg på at afhjælpe landets skrantende økonomi. Køberne fik dermed også direkte adgang til de øvrige EU-lande på grund af Schengen-samarbejdet. Et tilbud, der senere er blevet ændret efter aftale med EU-Kommissionen. Blandt andet skal man nu have boet i Malta i mindst et år. Også Cypern har tilbudt salg af statsborgerskaber. Det er dog især lande i Caribien, der tilbyder salg af statsborgerskaber.

Især personer fra Kina, Rusland og i mindre grad Mellemøsten er villige til at betale for dyre pas, og der er i de senere tiår opstået et marked, hvor internationale konsulentvirksomheder tilbyder rådgivning i den forbindelse.

“I takt med at verden bliver mere og mere global, ønsker mennesker i stigende grad at bo og lave forretninger internationalt. Derfor er bopæl og statsborgerskab i et andet eller tredje land en stadig mere attraktiv mulighed,” skriver konsulenthuset Henley & Partners, der har sit hovedkvarter på øen Jersey i Den Engelske Kanal, kendt som skattely, på sin hjemmeside.

Henley & Partners rådgiver regeringer og enkeltpersoner i citizenship-by-investment, altså programmer, der har til formål at fremme handel med statsborgerskaber til gengæld for investeringer i det enkelte land. Henley & Partners kalder ifølge The Financial Times deres klienter for “en privilegeret ny klasse af globale borgere.” ●

NATÜRLICH! Apeldör

Nu | KOMMA | Nu!

fra 15.10. til 15.12.2017

Har du endnu aldrig overnattet på vores hotel, har vi en gave til dig:

1 x hotelovernatning på dobbeltværelse
1 x Greenfee BIG APPLE og 1 x Greenfee BIG9

Seværdigheder ved Sydslesvigs vestkyst:

Frederiksstad · Husum · Tønning · Multimar Wattforum · Eidersperrwerk · Dünenherme · Westerhever Leuchtturm · Phänomania
Wattwanderungen · Piratenmeer · Seehundstation · Bernsteinschleiferei · Meldorfer Dom · Historische Handweberei · Kohlosseum
Dithmarscher Landesmuseum · Dithmarscher Brauerei · Outlet-Center Neumünster · Rad- und Wanderwege

GOLF

HOTEL

RESTAURANT

Apeldör 2 · D-25779 Hennstedt · Telefon +49 (0) 48 36 / 99 60-0
Fax +49 (0) 48 36 / 99 60-33 · info@apeldoer.de · www.apeldoer.de

ANMELDELSE

MØDET MED ET MANGFOLDIGT SLESVIG-HOLSTEN

I sin bog *Begegnungen. Schleswig-holsteinische Geschichte in Lebensbildern* samler historikeren Detlev Kraack fremtrædende portrætter af personer, der har gjort sig bemærket i den mere end 1.200 år lange historie af det område, der i dag er kendt som Slesvig-Holsten. Et interessant, men også noget ensartet og drævende projekt

Af Moritz Schramm

Detlev Kraacks bog *Begegnungen. Schleswig-holsteinische Geschichte in Lebensbildern* sigter efter at "åbne nye perspektiver og give et nyt indblik i historien." I stedet for at fortælle områdets omskiftelige politiske historie eller at opsummere skelsættende begivenheder, vælger Kraack at samle omkring 130 portrætter af historiske personligheder, der på den ene eller anden vis har præget det område, som i dag er kendt som Slesvig-Holsten.

Og som udgangspunkt er det et ikke kun sympatisk, men også meget interessant og inspirerende projekt: Kraacks portrætter går tilbage til 800-tallet og følger historien helt op til i dag. Enkelte personer er både født og døde i området, nogle er flyttet til, andre er rejst derfra i løbet af deres liv. Det eneste kriterium, som Kraack har anvendt – ud over den nødvendige tilknytning til området – består i, at han ikke har taget nulevende personer med: Bogen starter således med biskop Ansgar og Harald Blåtand og slutter med Günter Grass, Gerhard Stoltenberg og Uwe Barschel.

Det mest fascinerende ved projektet er, at det er lykkedes Kraack ved hjælp af portrætterne at tegne et billede af områdets iboende mangfoldighed. Når man læser portrætterne igennem, falder man over tyske, slaviske, franske, danske indflydelser, og det bliver tydeligt, hvordan et område som det nuværende Slesvig-Holsten aldrig har været ensartet eller homogent. Med sin placering mellem havene har området tiltrukket folk fra nær og fjern, er indgået i handel og samarbejde med omverdenen og har selv præget andre dele af verden.

Og Kraack skal også roses for, at han i sit udvalg af portrætterne ikke har forsøgt at skjule mørke perioder eller begivenheder: Både kolonitiden og slavehandelen, som jo var en væsentlig årsag til områdets velstand i en periode, samt nationalsocialismen stikker alle deres ansigter op blandt portrætterne og ikke kun med henvisninger til heltene. De mere dystre sider af landets historie fremvises – med rette.

Alligevel kan bogen kun delvist overbevise. Enkelte portrætter – som eksempelvis dem af bønderne Gottschalk og Peter Hansen Haistrup, eller den revolutionære Lothar Popp – skiller sig positivt ud, fordi de åbner for andre blikke på historien. Men de fleste portrætter omhandler alligevel konger, politikere, præster og kulturpersonligheder. Og selv om nogle af dem er rigtig fine, bliver læsningen dog tyngt af, at de mange portrætter følger præcis den samme opbygning, og – ikke mindst på grund af den begrænsede plads, der står til rådighed for hvert portræt – ofte er ret intetsigende sammenfatninger af fødsel, gerninger og død, uden at man kommer i dybden med den pågældende person. Færre portrætter, flere variationer og mere baggrundsviden kunne måske havde været vejen frem.

Det er i denne forbindelse også lidt overraskende, at Kraack på den ene side forsøger at inkludere "almindelige" mennesker fra middelalderen for at give et indblik i de historiske begivenheder og på den anden side længere fremme i historien, hvor der foreligger langt mere materiale om livet på egnene, alligevel vælger kun at holde sig til de meget traditionelle

portrætter af kendte personligheder. Og selvom kvinderne dukker op i bogen – den første allerede på side 43! – kunne man godt have ønsket, at det meget mandsdominerende blik på historien var blevet mere udfordret. 13 portrætter af kvinder ud af omkring 130 portrætter i alt er vel ikke repræsentativt. Mørklødede menneskers tilstedeværelse i området i perioden er heller ikke på nogen måde belyst.

Som bogen foreligger, virker den fin som en slags billede- eller opslagsbog, man kan bladre rundt i for at fornemme områdets omskiftelige og mangfoldige historie. Jo længere man har den i hånden, desto mere udmattes man dog af de mange ensartede og traditionelle portrætter af hovedsagligt hvide mænd, som på trods af gode intentioner aldrig formår at dykke ned under overfladen. En inspirerende bog, der viser Slesvig-Holstens historiske mangfoldighed, dog uden at udfordre de traditionelle perspektiver, der ellers ligger lige for. ●

Detlev Kraack:
Begegnungen. Schleswig-holsteinische Geschichte in Lebensbildern. Kiel/Hamburg: Wachholtz Verlag 2016, 289 sider.

MORITZ SCHRAMM er lektor i tysk ved Syddansk Universitet og bog-anmelder ved Kristeligt Dagblad.

HISTORIEQUIZ

1.

De populære salmer *Op, al den ting, som Gud har gjort og Her vil ties, her vil bies* er skrevet af en kendt præst i Tønder (og senere biskop i Ribe), der blev født i Randerup i 1694. Hvad hedder præsten og salmedigteren?

Foto: Wikipedia

2.

Det er snart kommunalvalg i Danmark. Hvilket politisk parti bruger sloganet "Stem sønderjysk"?

3.

Mellem Vojens og Over Jerstal fandt man i 1935 et meget velbevaret lig af en ung kvinde i en egetræskiste. Hun blev begravet ca. 1350 f.Kr. i ældre bronzealder og er opkaldt efter den landsby, hvor hun blev fundet. Hvad kaldes hun?

4.

Indtil Sønderborg i 1930 fik sin klapbro med den karakteristiske bue, bestod den faste forbindelse mellem Als og Sundeved af en pontonbro fra 1856. Klapbroen hedder som bekendt Christian den X's bro. Men hvad hed pontonbroen?

5.

Det var før 1930 gratis at passere pontonbroen i Sønderborg om søndagen. Skt. Marie Sogn i Sønderborg strækker sig nemlig på begge sider af Allsund, og det måtte ikke koste kirkegængere på Dybbølsiden penge at besøge deres sognekirke på Allsiden. Der var derfor meget livlig trafik på broen om søndagen (hvilket dog ikke altid afspejlede sig på bænkeraderne i kirken). Det gav anledning til, at fastlandssiden fik et ironisk ment øgenavn. Hvad kalder man Dybbølsiden i Sønderborg?

6.

Et Krabbenbrötchen er en snack, der ofte sælges fra mindre boder i Sydslesvig, navnlig på Vestkysten. Den består af en bolle med en særlig delikatesse fra Vadehavet, hvis latinske navn er crangon crangon. Hvad hedder delikatessen på dansk?

Foto: Wikipedia

7.

1930'ernes bedst sælgende roman "Og nu venter vi på skib" handler om en kaptajnsfamilie fra Aabenraa, hvis storhedsdage ligger langt tilbage, men hvis aldrende overhoved nærer stolthed over slægtens bedrifter. Hvad hedder succesforfatteren til slægtsromanen?

8.

Radio Syd begyndte at sende i 1960 som den første regionale radiostation i Danmark. Stationens første programchef havde været redaktør på avisen Dannevirke og var desuden kendt som en bidsk debattør. Hvad hed han?

9.

Under Første Verdenskrig 1914-1918 var Sønderjylland en del af Tyskland, og ca. 35.000 mænd herfra gjorde derfor krigstjeneste i den tyske hær eller marine. I den tyske hær gik de sønderjyske soldater ofte under et øgenavn, der dog ikke nødvendigvis var uvenligt ment. Hvad kaldte de tyske soldater deres sønderjyske kammerater?

10.

I 1617 grundlagde Christian den IV en by ved Elben. Det var tanken, at den skulle tage konkurrencen op med Hamburg som førende handelsby. Byen fik bl.a. religionsfrihed, hvilket tiltrak en stor indvandring af sefardiske jøder og hollandske reformerte, remonstranter, mennonitter og katolikker til byen, der derved fik et meget kosmopolitisk præg. Hvad hed byen?

POINT

10 point: Du er virkelig skrap. Har du kigget?

6-9 point: Udmærket.

3-5 point: Du kom gennem quizen med æren i behold.

0-2 point: Der er plads til forbedring.

René Rasmussen er quizmaster. Han er historiker og museumsinspektør ved Sønderborg Slot.

Foto: Helge Krempin

SVAR

“ DET HER GIVER SÅ MEGET MENING

Kim Andersen, der fylder 60 i oktober, er udpeget til ny generalkonsul i Flensborg. En post, som de fleste danskere indtil for nylig ikke havde hørt meget om. GRÆNSEN har mødt den tidligere folketingspolitiker i hans hjem i Skanderborg til en samtale om, hvorfor det danske mindretal i Sydslesvig har været en del af hans liv, siden han var barn, og hvorfor han vælger at afslutte sin karriere som apolitisk embedsmand i Udenrigstjenesten syd for grænsen

Af Anna-Lise Bjerager
Foto: Niels Åge Skovbo

Egentlig var det planen, at Kim Andersen og hans kone, Birte Margrethe Andersen, kaldet Bibi, skulle have holdt sommerferie i Normandiet med et vennepar. Men det blev der lavet om på, da han den 28. juni i år fik en opringning fra Udenrigsministeriet: Han var valgt blandt 28 ansøgere til at blive ny generalkonsul i Flensborg pr. 1. september.

Dermed var afslutningen nået på et tumultarisk forløb, efter at stillingen i november 2016 i forbindelse med rege-

ringsskiftet blev tilbudt daværende kulturminister Bertel Haarder (V). Han valgte i sidste ende at trække sig efter uro i det danske mindretal i Sydslesvig. Her var man utilfredse med forløbet og ønskede derfor at beholde historiker Henrik Becker-Christensen, der efter 19 år på posten som generalkonsul i Flensborg dog alligevel endte med at gå på pension. Statsminister Lars Løkke Rasmussen fastholdt nemlig, at stillingen skulle besættes på ny, og stillingsopslaget fordrede da også blandt andet “erfaring med politisk interessevaretagelse, gerne fra centrale hverv i dansk politik.”

Den politiske erfaring har Kim Andersen. Han har siddet i Folketinget for Venstre og varetaget flere ordførerskaber siden 1998 indtil Venstres katastrofevalg i 2015, hvor han røg ud af Folketinget. Efter den tid har han haft en række bestyrelsesposter, blandt andet som formand for Energinet.dk. Han har været formand for Sydslesvigudvalget, der er bindeled mellem det danske mindretal og Folketinget, fra 2004 og – med en afbrydelse på tre år fra 2011 til 2014 under Thorning-regeringen – helt frem til sin udnævnelse til generalkonsul.

Kim Andersen har fået stillingen som generalkonsul efter et længere ansættelsesforløb, hvor han blandt andet har været til samtaler med Udenrigsministeriets ansættelsespanel og er blevet personlighedstestet af et eksternt rekrutteringsfirma. Efter indstilling fra Uden- ▶

Kim Andersen har siddet i Folketinget for Venstre siden 1998. Fra 1. september er han ny general-konsul i Flensborg.

Jeg har forsøgt at være samlende og synes, jeg er lykkedes med det i min tid som formand for Sydslesvigudvalget. Den kurs vil jeg gerne fortsætte som embedsmand

► rigsministeriets ansættelsespanel er han herefter udpeget af regeringens ansættelsesudvalg, der består af statsministeren, udenrigsministeren, justitsministeren og finansministeren.

Generalkonsulposten er en åremålsansættelse på fem år med mulighed for forlængelse i et, højst to år. "Det passer mig fint," siger Kim Andersen.

"Til den tid er jeg omkring 65 år, og så skal der under alle omstændigheder være mere tid til børnebørnene. Foreløbig har vi et, nemlig Hans, der er en herlig gut på halvandet år, men til den tid har vi forhåbentlig fået nogle flere."

I RAMPELYSET

Kim Andersen har ingen kommentarer til det forløb, der er gået forud for hans ansættelse som ny generalkonsul, og som på grund af mediedækningen bragte generalkonsulatet i Flensborg i rampelyset på en måde, som hverken politikere eller embedsmænd normalt bryder sig om. Nu begynder et nyt kapitel, og vi skal se fremad, understreger han. Den holdning deles

af både danske kommentatorer og det danske mindretals foreninger i Sydslesvig. Som generalsekretær Jens A. Christiansen, Sydslesvigsk Forening, udtrykte det, blev der med Kim Andersens ansættelse som generalkonsul sat et "positivt punktum" for en langstrakt sag.

Selve rekrutteringsforløbet udtaler Kim Andersen sig gerne om, og det i positive vendinger.

"En halv snes dage, inden Udenrigsministeriet ringede og tilbød mig stillingen, sagde jeg til min kone: Hvis det her ikke falder ud til vores fordel, så har det nu alligevel været umagen værd, for det har været både interessant og lærerigt."

TYSKE VERBER I SOMMERFERIEN

Og så tilbage til Kim Andersens sommerferie: Han smiler, når han tænker på, hvad Normandiet blev skiftet ud med efter opringningen fra Udenrigsministeriet: 14 dages tyskundervisning med en privatlærer, der oven i købet tilfældigvis

Det er kun Kim Andersen, der er flyttet til generalkonsulatet i Flensborg. Hans hustru, Birte, bliver boende i hjemmet i Skanderborg (foto) og passer sit job som distriktschef i ældreplejen i Skanderborg Kommune. Hun vil komme til Flensborg så ofte som muligt og deltage i de fleste officielle arrangementer, siger Kim Andersen.

stammede fra Husum i Sydslesvig, i deres lejlighed i København.

“Det var intenst,” konstaterer Kim Andersen, der glæder sig ubetinget, som han siger, til sit nye liv syd for grænsen.

“Det giver så meget mening for mig,” siger han.

JAGTHUND SOM DELEHUND

Det er kun ham, der flytter til generalkonsulatet på Nordergraben, Nørregravene på dansk, i Flensborg. Bibi, der er 57 år og distriktschef i ældreplejen i Skanderborg kommune, medlem af Skanderborg Byråd og folketingskandidat for Venstre i Horsens-kredsen, bliver boende i hjemmet i Skanderborg. Det er planen, at hun skal komme til Flensborg så ofte som muligt og deltage i de fleste officielle arrangementer, fortæller Kim Andersen.

Parrets tre børn, Niels Martin, der er cand.scient.soc. og business development director i Rasmussen Global, Mette Sofie, der studerer it og medievidenskab, og Jakob Andreas, der studerer til skov- og landskabsingeniør, er voksne og bor ikke længere hjemme. Det gør til gengæld jagthunden Molly, der nu bliver en “delehund”. Kim Andersen ser ingen problemer i at skulle have sit hjem to steder i fremtiden.

“Det har vi jo været vant til, fordi jeg gennem mange år har passet mit folketingsarbejde og boet i vores lejlighed i København i løbet af ugen. Oven i købet var det også, mens børnene var små. Så det her er ikke vanskeligt for os. Før skulle jeg køre over både Lillebælt og Storebælt for at komme på arbejde i København. Nu er vi landfaste med Flensborg, og turen er oven i købet en time kortere i bil,” siger Kim Andersen, der heller ikke er bange for at komme til at kede sig i fritiden i Flensborg uden sin hustru.

“Jeg regner da med at tage min cykel og min fiskestang med til Flensborg. Måske skal Molly og jeg en tur på jagt. Jeg har også altid bøger og rapporter, der skal læ-

ses. Jeg skal nok få tiden til at gå,” forsikrer Kim Andersen.

MINDRETAL SOM PASSION

GRÆNSEN har sat Kim Andersen stævne i hans hjem i Skanderborg, inden han pakkede kufferten for at flytte til Flensborg. For hvem er han egentlig, manden med det ærkedanske navn, der pudser sit tyske

af og vil flytte til den gamle danske by syd for grænsen, hvor der tales både tysk og dansk? Hvorfor har det danske mindretal og grænselandet i det hele taget overhovedet fyldt så meget i hans liv? Og hvorfor ønsker han efter næsten 20 år som folketingspolitiker at afslutte sin karriere som apolitisk embedsmand?

Mens hunden med jævne mellemrum ►

Kim Andersen om:

... DET DANSKE SPROG I SYDSLESVIG:

“Det er vigtigt, at det danske mindretal vedkender sig danskhed og relationen til Danmark, og i den forbindelse er det danske sprog helt centralt. Derfor er det godt, at diskussionen dukker op med jævne mellemrum. Jeg er dog tilbøjelig til at give dem ret, der siger, at der aldrig har været talt så meget dansk i Sydslesvig, som der bliver i dag. Men vi skal have øje for, at der naturligvis tales mere dansk i Flensborg, end der tales dansk på Ejdersted (nordfrisisk halvø i den sydlige del af Sydslesvig, red.)”

... FORNYELSE I SYDSLESVIG:

“Jeg har som politiker efterlyst fornyelse i Sydslesvig, og det er de danske foreninger i Sydslesvig også indstillet på. Det er helt nødvendigt for at opretholde bevillingen fra Folketinget (ca. 448 mio. kr. i 2017, red.), at man indretter sig tidssvarende rent organisatorisk, både når det gælder foreninger, skoler og forsamlingshuse. Men samtidig er det vigtigt at sige: Sydslesvig er ikke Danmark. Man kan ikke lave en direkte parallel til dansk forvaltning. Det danske mindretal lever i det tyske samfund, der er meget mere traditionelt og konservativt, og det danske mindretal udgøres af få mennesker, der lever over et vidtstrakt område. Måske har vi også i Danmark fået rationaliseret og centraliseret lidt for meget. Et samfund er ikke en forretning. Et samfund er til for menneskene.”

... GENERALKONSULPOSTEN I ET UDENRIGSPOLITISK LYS:

“Som generalkonsul i Flensborg er det fortsat den primære opgave at være Danmarks repræsentant, være virksom i forholdet til mindretallet og være bindeled til de tyske myndigheder i Slesvig-Holsten. Naturligvis i et samarbejde med konsulatets medarbejdere. Jeg ser frem til i min nye stilling at få et nærmere kendskab til tysk politik, kultur og erhvervsliv i det hele taget. Den danske regering har med sin Tysklandsstrategi signaleret, at man ønsker at udvide rammerne for samarbejdet med Tyskland. I det omfang jeg kan medvirke til at fremme dette, gør jeg det meget gerne. Men naturligvis inden for mit mandat, og uden at det kolliderer med generalkonsulatet i Hamborg, der jo genåbnede i 2016 for netop at fremme dansk eksport til Nordtyskland.”

► lægger vejen forbi sofaen for at få et kærligt klap på hovedet af sin ejer, viser det sig hurtigt, at Kim Andersen langt hellere vil tale om politik og samfundsforhold end om sig selv.

“Så længe jeg kan huske, har jeg været optaget af balancen mellem individets frihed og respekten for fællesskabet. Det ligger nok som en grundtone i meget af det, jeg har beskæftiget mig med. Og det er jo også her, det danske mindretal i Sydslesvig kommer ind i billedet. De er også en del af det danske fællesskab, og det må vi aldrig glemme,” siger Kim Andersen.

PÅ UDFLUGT TIL HØJER SLUSE

Hvis Kim Andersen skal pege på det menneske, der har præget ham mest, bliver det

Jeg har intet som helst behov for at stå frem og stjæle billedet. Jeg skal ikke længere være politiker. Jeg skal ikke længere være formand for Sydslesvigudvalget

hans far, Niels Agner Andersen, der var folketingsmedlem for Retsforbundet og senere Venstre og som handelsuddannet havde en karriere i det midtjyske. Det var også hans far, der sørgede for, at familien kom på udflugter til Højer Sluse, Gottorp Slot og andre destinationer i Sydslesvig, og Kim Andersen var allerede som barn med sin far til De danske Årsmøder i Sydslesvig.

Hans far var socialliberal og optaget af

den politiske og historiske forpligtelse over for det danske mindretal efter 1920.

Den linje valgte Kim Andersen at videreføre i sit eget politiske liv allerede som ung. Han var repræsentant for Venstres Ungdom i Dansk Ungdoms Fællesråd, der blandt andet holdt møder i Skipperhuset i Tønning og husker, at han allerede dengang tænkte, at hvis han nogensinde kom i Folketinget, ville han sige ja tak til den indbydelse, som alle folketingsmedlemmer modtager til at deltage i De danske Årsmøder i Sydslesvig.

“Jeg har altid følt, at vi som danskere har en historisk forpligtelse til at bakke op om det danske mindretal i Sydslesvig. Det er en forpligtelse, der ovenikøbet er let at indfri, fordi det danske mindretal har et meget stærkt engagement og så

helhjertet vedkender sig tilhørsforholdet til Danmark.”

“Samtidig er der grund til, at vi som danskere er glade og stolte over den mindretalsmodel, der er opstået som følge af København-Bonnerklæringerne i 1955. Modellen sikrer retighederne for både det danske mindretal i Sydslesvig og det tyske mindretal i Sønderjylland og er til inspiration for mindretal i hele verden,” siger han.

SAMTALER TIL SIDST

Kim Andersen er den yngste af fire søskende, og der blev diskuteret politik i hjemmet i Alderslyst i Silkeborg. Senere flyttede familien til Grenaa, hvor Kim Andersen gik på Grenaa Handelsskole. Det var i de år, at katastrofen indtraf. Hans far blev syg af kræft og døde, da Kim Andersen var 19 år.

“Min far var meget syg det sidste år af sit liv. Jeg hjalp med at passe ham, og han og jeg sad mange nætter, hvor vi diskuterede politik, filosofi og Danmarkshistorie. Vi talte en del om Danmarks medlemskab af NATO og Grønlands betydning for dansk sikkerhedspolitik, som jeg senere kom til at beskæftige mig med.”

“Samtalerne med min far i de nætter har jeg husket lige siden. Jeg har i det hele taget følt en stor forpligtelse over for det, jeg har lært af ham: At man som menneske skal tage ansvar for andre end sig selv og engagere sig i samfundet. Det kan man gøre på mange måder. For mit vedkommende blev det i politik. Hele hans grundlæggende samfundsindstilling var så meget i modstrid med den egoisme, der er så fremherskende i disse år.”

“Uden at det skal lyde selvhævdende, ser jeg da også mit eget liv i det lys: Jeg kunne have haft en karriere i det private erhvervs- liv i dag. Det er jeg ikke et øjeblik i tvivl om. Men jeg har følt en stærk forpligtelse til at bidrage til fællesskabet,” siger Kim Andersen, der fremhæver, at han også var meget glad for sin mor, Gudrun Møller Andersen, der døde ti år senere, da han var 30 år.

“Min mor var hjemmegående og havde de sidste år af sit liv sin egen forretning i Grenaa med tre-fire ansatte, hvor hun solgte tekstiler og garn. Hun var en god menneskekender og dygtig til at skabe gode rammer og varme i hjemmet.”

“Men det var min far, der agerede i det politiske og udadvendte, og det spejlede jeg mig i. Gennem ham har jeg også stiftet bekendtskab med bagsiden af medaljen: Min far var meget væk. Der var aldrig langt fra succes til nederlag. Det var et omskifteligt liv.”

TRANSFORMATIONSPROCES

“Det er ingen hemmelighed, at jeg var meget skuffet over, at jeg ikke blev genvalgt ved folketingsvalget i 2015. Jeg var godt

Foto: Sven Geissler

Kim Andersen og hustru Birte Andersen hilser på Simon Faber, projektleder for 2020-markeringen af Genforeningen, ved Kim Andersens velkomstreception den 22. september i Flensborg.

klar over, at Venstre ville få én på næsen. Men at partiet skulle miste 13 mandater, kom bag på de fleste. I den slags situationer tænker jeg på min far. Det gælder i den slags forhold om at rejse sig igen, og det gjorde jeg da også. Jeg har i de seneste to år haft godt gang i forskelligt bestyrelsesarbejde og skulle faktisk have påbegyndt en bestyrelsesuddannelse på Copenhagen Business School i dette efterår, hvis ikke jeg var kommet til Flensborg. Så der var en plan B,” smiler Kim Andersen.

Hvordan det bliver at gå fra at være politiker med mange meninger og til at være apolitisk embedsmand i Udenrigstjenesten, skal Kim Andersen først til at erfare.

“Det er naturligvis en transformationsproces, som jeg står midt i. Men jeg tror faktisk ikke, det bliver særligt vanskeligt for mig. Som formand for Sydslesvigudvalget har jeg gjort mig umage for ikke at agere partipolitisk. Jeg har ikke haft særlige kæphest, der skulle rides i stald, og jeg har ikke ønsket at profilere mig specielt.”

EN MERE AUTORITATIV ROLLE

“På mange måder ser jeg nu frem til, at jeg får en mere autoritativ rolle, hvor jeg kan hjælpe med at befordre nogle konstruktive tanker og projekter. Jeg vil gerne være den, der rådgiver, skubber på og er den usynlige hånd bagved. Jeg har intet som helst behov for at stå frem og stjæle billedet. Jeg

skal ikke længere være politiker. Jeg skal ikke længere være formand for Sydslesvigudvalget. Jeg skal være den danske stats repræsentant og observatør til gavn for det danske mindretal og grænselandet i det hele taget,” siger Kim Andersen, der er kritisk over for ethvert tilløb til at bruge Sydslesvig i et politisk spil.

“De politiske partier i Danmark har i adskillige årtier i nogen grad undladt at beskæftige sig med Danmarkshistorien, herunder Rigsfællesskabet og forholdene i det dansk-tyske grænseland. Og når man forsømmer det, er der relativt frit slag,” siger Kim Andersen og fortsætter:

“Sagen er jo, at en stor del af den politiske debat i Danmark i dag ikke bunder i reelle ideologiske forskelle. Men der har udviklet sig to skoler i dansk politik. De, der lever for at skabe kant og profilere et skarpt synspunkt. Og de, der lever for at finde løsninger, der kan samles så stor opbakning til, at de kan realiseres.”

“Jeg mener, jeg hører til i den sidste kategori. Jeg har forsøgt at være samlende og synes, jeg er lykkedes med det i min tid som formand for Sydslesvigudvalget. Den kurs vil jeg gerne fortsætte som embedsmand,” siger Kim Andersen, der især glæder sig til at spille en rolle i forbindelse med højtideligholdelsen af 100-året for Genforeningen i 2020.

“Jeg ser Genforeningsjubilæet som en

enestående mulighed for at få givet alle danskere, måske især børn og unge, et boost på vores grænselandshistorie og en indsigt i de helt særlige forhold, der er mellem Danmark og Tyskland, mellem det danske mindretal i Sydslesvig og Danmark, mellem det danske mindretal og det tyske mindretal i Sønderjylland og mellem flertalsbefolkning og mindretal på hver side af grænsen. Dette jubilæum vedrører ikke kun grænselandet. Det er en national begivenhed af allerstørste betydning,” siger Kim Andersen. ●

Dette interview har fundet sted, inden Kim Andersen begyndte som ny generalkonsul i Flensborg den 1. september 2017.

KIM ANDERSEN, GENERALKONSUL I FLENSBORG FRA 1. SEPTEMBER. Født 1957 i Silkeborg, handelsuddannet, har tidligere været bl.a. pressechef i Dansk Landbrugs Grovvarerelskab og koncerntinformationschef i Korn- og Foderstof Kompagniet. Tidligere medlem af Skanderborg Byråd og Århus Amtsråd for Venstre. MF for Venstre fra 1998-2015, har haft en række ordførerskaber og udvalgsformandsposter i sin tid i Folketinget. Formand for Fællesrådet vedr. Mineralske Råstoffer i Grønland 2003-2010. Statsministerens repræsentant vedr. fremme af et uhindret arbejdsmarked i det dansk-tyske grænseland 2005-2007, formand for Sydslesvigudvalget 2004-2011 og 2015-2017, medlem af præsidiat for markeringen af 100-året for Genforeningen. Bestyrelsesformand i Energinet.dk.

AfD-lederne
Alexander Gauland
og Alice Weidel
fejrer partiets
valgsejr ved for-
bundsdagsvalget i
Tyskland den
24. september.

VALGSEJR TIL TYSKE HØJRENATIONALE

Tyskerne gik til valg den 24. september og genvalgte Angela Merkel (CDU), der kan fortsætte som forbundskansler. Men valget bød også på store omvæltninger i det politiske landskab

Af Sebastian Schlüter Jacobsen

Tyske kommentatorer kalder det "en katastrofe," og de etablerede tyske partier lægger op til modstand imod det højrenationale Alternative für Deutschland (AfD), der ved valget rykkede ind i den tyske Forbundsdag med 12,6 % af stemmerne og blev Tysklands tredjestørste parti.

Valget betød også, at regeringsperioden er forbi for den store koalition mellem det konservative CDU/CSU og det socialdemokratiske SPD. Ved GRÆNSENS deadline var der endnu ikke dannet regering, men efter et historisk dårligt valgresultat meldte Martin Schulz (SPD) på valgaftenen sit parti ud af koalitionsforhandlingerne.

"I Tyskland må oppositionen ikke anføres af et højreekstremt parti. Derfor vil vi på baggrund af vores program, som var tematisk rigtigt, gå i opposition mod den sandsynlige Jamaica-koalition," udtalte han på valgnatten. Udtrykket henviser til det sandsynlige regeringssamarbejde mellem Merkels CDU/CSU, det liberale FDP og De Grønne.

Angela Merkel sagde efter valget, at hun godt kunne have ønsket sig et bedre valgresultat for CDU, der gik 8 % tilbage og nu ligger på samme niveau som ved forrige valg i 2009, men at hun ikke var overrasket, da både AfD og FDP, der ikke var repræsenteret i Forbundsdagen i forrige valgperiode, tog stemmer fra CDU.

"Vi står selvfølgelig over for en stor, ny opgave, nemlig AfD's indtog i Forbundsdagen. Vi vil gennemføre en grundig analyse, for vi vil gerne have AfD's vælgere tilbage ved at løse problemer

og ved at tage sig af deres bekymringer og frygt, men først og fremmest ved at lave god politik," sagde hun.

AfD's partileder Alexander Gauland lagde samme aften op til en stærkt kritisk oppositionslinje:

"Den nye regering, og det er lige meget, hvordan den kommer til at se ud, må klæde sig varmt på. Vi kommer til at jage den. Vi kommer til at jage Merkel [...] og vi kommer til at tage vort land og vort folk tilbage," udtalte han. Dagen efter trådte et andet fremtrædende medlem af AfD, Frauke Petry, ud af AfD-fraktionen i Forbundsdagen, fordi hun ikke kan forlige sig med linjen. Efterfølgende er hun trådt helt ud af partiet.

I danske medier blev der udtrykt bekymring over valgresultatet: "Jeg synes, der er et stort problem i, at valgresultatet har givet AfD godt 13 % af stemmerne i Forbundsdagen. Men de var jo repræsenteret i 13 landdage i forvejen, så det er ikke vildt overraskende," sagde Anke Spoorendonk efter valget i Deadline på DR 2. Hun er tidligere viceministerpræsident i Slesvig-Holsten for mindretalspartiet SSW.

Marc-Christoph Wagner, der er Nordeuropa-korrespondent for den tyske public service-kanal ARD, udtrykte i samme program også bekymring:

"Som tysker er det en katastrofe. På statskundskabsuddannelserne vil jeg sige: Velkommen til den europæiske virkelighed. For det er ikke så anderledes i Tyskland end i så mange andre lande." ●

THERKELSENS HJØRNE

KALENDER

Lær af grænselandet i debatten om friskolerne

Af Knud-Erik Therkelsen

Når talen falder på grænselandets mindretal, er vi på begge sider af grænsen enige om, at "Minderheit ist, wer will." Vi er også enige om, at mindretallene har sproglig og kulturel frihed til at bruge det sprog, de ønsker, til at oprette egne børnehaver, skoler, foreninger, menigheder og så videre, og at vi understøtter mindretallene økonomisk og moralsk.

Alt er godt. Eller rettere: Alt har udviklet sig godt siden 1955, da Danmark og Vesttyskland begge forpligtet sig til de såkaldte København-Bonn-erklæringer.

For mig har en væsentlig del af vores fælles danske værdisæt altid været de udstrakte rettigheder, flertallet har givet forskellige mindretal. De såkaldt "Stærke Jyder" i Bjerre Herred mellem Horsens og Vejle banede vejen for denne udvikling i slutningen af 1700-tallet, da de protesterede imod de mange reformer, som blev indført af den rationalistiske statskirke.

De "gammelstærke" var ubøjelige i deres krav om at måtte bruge Pontoppidans lærebog i skolen og Brorsons salmebog i kirken. De holdt deres børn hjemme fra skole, underviste dem selv og bekæmpede de ugudelige præster i deres kirker. Hverken store bøder eller fængselsstraffe ændrede på deres vilje til selv at bestemme i grundlæggende åndelige spørgsmål.

Denne historie er vigtig, fordi den førte direkte til de friheds- og mindretalsrettigheder, som knæstattes i Grundloven i 1849, herunder forældres ret til selv at undervise deres børn. "De stærke jyder" vandt bogstaveligt talt over staten, der mente sig kloge angående børnenes undervisning og opdragelse end forældrene. Denne sejr førte til den lange tradition for frie skoler, vi har i

Danmark, som tillader en kreds af forældre at oprette egen skole og endda inden for visse rammer at modtage statstilskud.

Men i disse uger forsøger stærke kræfter at fratage forældre denne ret. Det drejer sig om de muslimske friskoler, som foreslås lukket. Selv markante socialdemokrater som Christine Antorini og Dan Jørgensen foreslår, at muslimske friskoler kun kan få statstilskud, hvis mindst 50 % af eleverne er ikke-muslimske elever. Argumentationen er tynd, fordi der på trods af skærpet tilsyn på en række af skolerne ikke er fremkommet beviser for, at tilskudslovgivningen er overtrådt. Det er, som om overtrædelsen består i at være muslim.

Man ønsker at gøre sig til bannerfører for det sandt danske – og ødelægger en af kronjuvelerne i dansk lovgivning

Sådan kan det gå. Man ønsker at gøre sig til bannerfører for det sandt danske – og ødelægger en af kronjuvelerne i dansk lovgivning siden 1849, nemlig mindretalsforældres ret til selv at bestemme over deres børns undervisning. Fra grænselandets historie ved vi, at på den måde kommer vi ingen vegne. ●

*Knud-Erik Therkelsen
er generalsekretær i Grænseforeningen*

OKTOBER

13/10:
Kulturnat på
Christiansborg

14/10:
Lokalforeningsmøde i
Jystrup

31/10:
Møde i Grænseforeningens
formandskab

NOVEMBER

11/11:
Sydslesvigsk Forening af-
holder landsmøde i Husum

16/11-18/11:
Sydslesvigsk delegation
besøger Folketinget og
København

25/11:
Møde i Grænseforeningens
bestyrelse

DECEMBER

13/12:
Ordinært møde i Det
Sydslesvigiske Samråd

LOKALFORENINGER

FOREDRAG OG MØDER ARRANGERET AF LOKALFORENINGERNE

Medmindre andet er nævnt, kan man tilmelde sig uanset bopæl eller medlemskab af lokalforeningen.

NORDJYLLAND

Aalborg

30. oktober kl. 19:00. Vejgaard Bibliotek, Hadsundvej 35. Sjoerd Both: "Krigens ændrede ansigt – dens væsen og nuværende udseende." Bliv udfordret og inspireret af aftenens foredragsholder, tidligere kommandør i det hollandske søværn Sjoerd Jacob Johannes Both. Foredraget afholdes i samarbejde med Folkeuniversitetet. Juleafslutning: Gaardsangerne fra Aalborg

27. november kl. 19:30. Vejgaard Bibliotek, Hadsundvej 35. Sang er sundt – det vil sige, at vi i aften bliver rigtig sunde. Vi sørger så for, at der er mulighed for at købe kaffe og julekager. Og så synger vi det gamle år ud og julen ind – lige så højt, frisk og festligt som sidste år. Sjældent har der været gladere sang i lokalet.

Mariagerfjord,

Grænsforeningen Mariagerfjord

30. oktober kl. 14:45. Hadsund Bio, Kirkegade 2, 9560 Hadsund. Film: "Kongens valg". Der indledes med en kop kaffe. Den meget roste norske film "Kongens valg", hvor Jesper Christensen dygtigt viser Kong Haakons rolle i Anden Verdenskrig. Pris 80 kr. Arrangeres i samarbejde med Foreningen Norden

22. november kl. 14:30. Hadsund menighedscenter, Kirkegade 8,

9560 Hadsund. Sogneeftermiddag. Sidsel Heiner Hoffmann, Hjørring, og Poul Skafte, Nibe, vil optræde med "Annas Ballader", en samling viser, der med humor beskriver den fattige Annas livsforløb. Viserne er skrevet af Ida og Bent From og indspillet i 1976 af Frits Helmuth. Efter kaffen vil vi synge et par af sangene fra "Matador" Pris 20 kr. Arrangeres i samarbejde med Hadsund menighedscenter.

4. december kl. 13:00. "Højvang", Hobrovej 62, 9560 Hadsund. Adventsfrokost. Adventsfrokost med sild og grønlangkål plus kaffe og småkager. Julequiz og sange. Søren Laursen viser DVD fra Sydslesvig-turen. Pris 125 kr. Tilmelding senest 27. november til Søren Laursen på tlf. 9857 1281.

Hvetbo Herred

10. november kl. 17:00. Lunden, Vester Hjerimitslev. Lanterneoptog med efterfølgende spisning af and. Pris 50 kr- Tilmelding til Erik Nielsen på telefon 9888 1775 senest den 8. november 2017. Arrangementet er i samarbejde med Vester Hjerimitslev Borgerforening.

Vendsyssel

12. november kl. 14:00. Sognegården i Vrå, Sønder Vråvej 11, 9760 Vrå. "Region Sønderjylland – Schleswig." Til at holde foredrag om dette tema får vi besøg af sekretariatsleder Peter Hansen, Padborg. Samarbejdet blev etableret i 1997 for at forbedre vækstvilkårene og den kulturelle sammenhængskraft i regionen, som i forvejen er præget af sproglig og kulturel mangfoldighed. Kaffe 50 kr.

MIDTJYLLAND

Aarhus

13. november kl. 19:30. Ellevang Kirkesal, Jellebakken 42, 8240 Risskov. Grænseoverskridende ægteskab. 33 års tysk-dansk ægteskab har givet

mange kulturelle oplevelser. I foredraget fortæller Reinhard Laszig, speciallæge i urologi, om sin flugt fra den anden siden af jerntæppet, DDR, i 1972. I sit foredrag vil han i ord og billeder fortælle lidt om de små forskelle mellem tyskere og danskere. Foredrag inkl. vin, vand og ost 50 kr.

4. december kl. 19:30. Ellevang Kirkesal, Jellebakken 42, 8240 Risskov- Adventsarrangement. Års- og højtidsens sange samt amerikansk lotteri. 50 kr. inkl. kaffe og brød.

Horsens og omegn

20. november kl. 19:00. Klostergårdens lokaler, Havne Allé 12A i Horsens. Julemøde. Dejligt og trygt med traditioner. Anne Grethe Nørgaard fra Brædstrup vil med sine "to Seniorskor" bringe os i den rette julestemning med kor- og fællessang. Vi skal denne aften, udover at indtage vores smørrebrød, have vores traditionelle lotteri. Husk at medtage en gave til lotteriet. Aftenens traktament: kaffe og smørrebrød 50 kr.

Ringkøbing og omegn

29. november kl. 19:30. Aktivitetscentret, Fjordparken, Holmelunden 10, Ringkøbing. Adventsmøde. Vi starter aftenen med gløgg og klejner. Herefter vil Willy Egmosen, afbrudt af en kaffepause, bringe os i den helt rigtige adventsstemning med fællessang, spil og causeri. I samarbejde med Grænseforeningen for Skjern/Tarm/Videbæk. Pris: 80 kr. Tilmelding til pmjohannsen@gmail.com / tlf. 2926 8943 senest 26. november.

Silkeborg-Hammel og omegn

6. november kl. 13:00. Medborgerhuset, Bindslevs Plads 5, Silkeborg. "Det danske mindretal i Sydslesvig – vi gør Danmark lidt større." I fore-

bindelse med en storskærm-udstilling om det danske mindretal i Sydslesvig på Silkeborg Bibliotek vil vi gerne invitere til åbningsarrangement. Efter åbningen kan udstillingen ses på Silkeborg Bibliotek fra den 6.-24. november 2017 i bibliotekets åbningstid.

23. november kl. 19:00. Medborgerhuset, Bindslevs Plads 5, Silkeborg. Sangaften med Marianne Hovgaard og Freddy Dencker. Det er populært at synge sammen. Her er chancen. Under kyndig ledelse vil vi tage fat på sange, som leder tankerne hen på advent og jul. Vi vil synge de kendte sange, men også prøve kræfter med de mange nye salmer og sange, som skrives i disse år. Glæd jer til en hyggelig og lærerig aften. Pris inkl. kaffe/te med brød: 50 kr.

Skanderborg og omegn

25. oktober kl. 19:30. Kirkecentret ved Skanderup Kirke. Sangaften med Johan Herold. Årets anden sangaften under ledelse af Johan Herold og under medvirken af lokale kor. Entré inkl. kaffe/te og kage 30 kr.

12. november kl. 14:00. Kirkecentret ved Skanderup Kirke. Gudstjeneste, Halfdan Rasmussen, Gøg og Gogge, Storm P m.m. Fællesarrangement med Menighedsrådet. Gudstjeneste ved sognepræst Heidi Torp klokken 14. Derefter kaffe og foredrag ved Lillian Hjort-West, Bornholms Højskole, "Rundt i den humoristiske verden". En rundrejse med Halfdan Rasmussen, Victor Borge, Gøg og Gokke, Storm P., Osvald Helmuth, Johannes Møllehave og andre, der skaber glæde.

Skiveegnen

24. oktober kl. 19:00. Skives bibliotek. Anke Spoorendonk fortæller. Tidligere delstatsmi-

nister i Slesvig-Holsten Anke Spoorendonk taler om "Min tid som politiker".

Skjern-Tarm-Videbæk Egnen

9. oktober kl. 19:00. Seniorcentret, Holger Danskes Plads 4, 1 sal, Skjern. "Første Verdenskrig." En aften med breve og effekter fra Første Verdenskrig. Annette Kofoed viser og fortæller om sine breve, postkort og billeder fra sønderjyske soldater, som deltog på Vestfronten under krigen på tysk side. Der bliver også tid til, at andre kan fortælle om medbragte effekter og små beretninger fra Første Verdenskrig. Pris 75 kr. inkl. kaffe (har man effekter med, er aftenen gratis).

29. november kl. 19:30. Aktivitetscenteret, Holmelunden 10, Ringkøbing. Adventsmøde. Vi starter aftenen med gløgg og kjejn. Herefter vil Villy Egmose, afbrudt af en kaffepause, bringe os i den helt rigtige adventsstemning med fællessang, spil og causeri. Pris 80 kr. Tilmelding: pmjohannsen@gmail.com, tlf. 2926 8943 senest 26/11.

Viborgegnen

25. oktober kl. 19:30. Bjergsnæskolen. "Reformationen som dannelses- og oplysningsprojekt." Professor Ove Korsgaard holder foredrag med titlen "Reformationen som dannelses- og oplysningsprojekt". Mødet arrangeres i samarbejde med Grundtvigsk forening for Viborg og Omegn. Der er gratis adgang. 8. november kl. 19:00. Valgmødedens Hus, Kirkebakken 13, 8620 Kjellerup. "Det danske liv i Sydslesvig." Foredrag med sognepræst Chr. Ulrich Terp, som netop er hjemvendt efter at have været dansk præst i Sydslesvig siden 1991. Foredragsholderen vil fortælle om det danske liv i Sydslesvig

og om kirkens betydning for det. Mødet arrangeres i samarbejde med Kjellerup og Omegns Valgmødedens Hus. Kaffebordet koster 50 kr.

SYDDANMARK

Esbjerg

2. november kl. 19:30. "Danhostel Ribe", Sct. Peders Gade 16. Ribe. Efterårsmøde. Foredragsholder er Hans Jochimsen, forstander på Ladelund Ungdomsskole i Sydslesvig. Han kalder foredraget "Mennesket på godt og ondt - KZ lejren i Ladelund" Arrangementet er gratis dog betales der kr. 50,00 for kaffe med brød.

Haderslev

2. november kl. 16:00. Kulturhuset Bispen (Bispebroen 3, 6100 Haderslev), Månen. "Martin Luther og Søren Kierkegaard – et litterært-musikalsk møde." 500-året for reformationen fejres med et litterært-musikalsk møde mellem de to teologiske giganter: reformatoren Martin Luther og Søren Kierkegaard. Oplæsningsens grand old man, kongelig skuespiller Paul Hüttel, læser uddrag fra Martin Luthers reformatoriske hovedværk: Om de gode gerninger og Søren Kierkegaards religiøst-filosofiske hovedværk Kærlighedens Gerninger.

15. november kl. 19:00. Hoptrup Efterskole, Hoptrup Hovedgade 11, 6100 Haderslev. "A. P. Møller og Sydslesvig." Museumsinspektør Axel Johnsen, Museum Sønderjylland, fortæller. Entré og kaffe for medlemmer/ikke-medlemmer 80kr./100kr. Tilmelding senest to hverdage før til Finn Lyster tlf. 74 52 59 79 (mobil 28 31 42 41) eller Peter Popp Andersen 74 56 22 77 (mobil 20 66 76 22)

Nr. Nebel og omegn

24. oktober kl. 14:00. Plejehjemmet i Nr. Nebel. Sangeftermiddag

8. november kl. 19:30. Bastionen, Nørrevoldgade 63, Nyborg. Foredrags- og sangaften. Den 85-årige Jens Rosendal vil fortælle om sin digtning og Rasmus Borring, som har sat musik til mange af hans digte, vil akkompagnere. Der kan købes kaffe i pausen. Arrangementet er i samarbejde med Højskoleforeningen.

Svendborg og omegn

22. november kl. 19:00. Sct. Jørgens Sognegård, Brydegårdsvej 15 i Svendborg. "Robuste børn." Professor dr. phil. Per Schultz Jørgensen har forsket i børn, barndom og familieliv. Han har udgivet en række bøger og artikler inden for disse temaer. Senest bogen "Robuste børn", som han vil fortælle om i sit oplæg. Kaffe med brød 50 kr. Tilmelding til Minna Bøgebjerg senest den 18. november på telefon 6225 2223 eller på mail: grothdam@mail.dk.

Sønderborg

30. november kl. 19:00. Knøs Gård, Vestervej 1-3, Hørup. Adventsarangement. Kom og vær med til at synge julen ind. Fællessang under kyndig ledelse af Aase Peitersen, Flensborg, kendt fra tidligere arrangement. For at komme i julestemning serveres kaffe/kløben/æbleskiver. Tilmelding til Kirsten Fanø på mail kifanoeg@gmail.com eller 61778515 senest torsdag den 23. november.

Tønder

14. november kl. 19:00. Præstegården i Højer, Nørrevej 29, Højer. Vandrelærer i Nordslesvig. Foredrag med Linda Lassen, som fortæller om at være vandrelærer i Nordslesvig. Fællesmøde med Folkeligt Samfund for Højer 15. november kl. 16:00. Refugiet i Løgumkloster, Refugievej 1, Løgumkloster. Fyraftensforedrag. Foredrag med journalist Knud

Lau: Tekst og tale som kommunikation. Fællesmøde med Foreningen Norden, Sprogforeningen og bibliotekerne i kommunen.

Vejle Vesteregion

26. oktober kl. 19:30. Vandel Efterskole, Grindstedvej 37, 7184 Vandel. Spil dansk-dag. Koncert med Phønix GO' Dansk Folkemusik. Når Phønix går på scenen, er der garanti for en stor oplevelse for både børn og voksne. I samarbejde med Vandel Efterskole. Entre og kaffe 80 kr.

SJÆLLAND

Dianalund og Stenlille

1. november kl. 17:00. Restaurant Garden, Slagelsevej 2A, Ruds Vedby. Fællesarrangement. Traditionen tro har vi et festligt arrangement sammen med Lokalrådet i Ruds Vedby. I år prøver vi noget nyt: Vi mødes på den kinesiske restaurant Garden i Ruds Vedby: Først er der musikalsk underholdning med Bjarne Skov og musikledsagelse, derefter, ca. 17.30, er der buffet med retter efter eget valg, salatbar, is, kaffe og kage – alt sammen til en rimelig pris.

Guldborgsund

13. november kl. 19:00. Kulturforeningen, Voldgade 1, Nykøbing Falster. Mette Bock og fremtiden i Grænseforeningen. Grænseforeningens tidligere formand Mette Bock taler om "Grænseforeningen nu, i fremtiden og efter 2020, hvor foreningen bliver 100 år." Betaling for kaffe og kage 30 kr. Alle er velkomne.

Gørlev og Høng

23. oktober kl. 19:30. Høng Gymnasium, Hovedgaden 2, 4270 Høng. De Dansk-Vestindiske Øer. Historikeren Carsten Egø Nielsen holder foredrag om "De Dansk-Vestindiske Øer", som vi solgte for 100 år siden. Det drejer sig ▶

LOKALFORENINGER

► om en gentagelse af et foredrag, som fandt sted på Høng Bibliotek i begyndelsen af 2017.

Lolland

24. oktober kl. 19:00. Sognets Hus, Kirstræde 6, 4930 Maribo. Det tyske mindretal i Sønderjylland. Det tyske mindretal (BDN) i Sønderjylland ved formanden Hinrich Jürgensen, Tinglev. I Sønderjylland bor omkring 15.000 mennesker (svarende til seks procent af befolkningen), der tilhører det tyske mindretal. Mindretallet ser sig selv i dag som et vigtigt element i det gode naboskab mellem tyskere og danskere i grænselandet. Tidligere konflikter er overvundne, og det tyske mindretal er – sammen med mindretallene syd for grænsen – et godt eksempel på fredelig sameksistens af mindretal og flertal i Europa. Pris 50 kr.

Midtsjælland

26. oktober kl. 18:00. Kirke Saaby Forsamlingshus Fanøvej 1, 4060 Kirke Saaby. Efterårsmøde. Sangaften og gule ærter. Vi starter med at spise gule ærter, derefter synger vi sammen med Sawaraby-koret og deres dirigent Anders Danman. Pris for gule ærter og kaffe 150 kr. Drikkevarer er for egen regning. Tilmelding til Miriam Stender senest 9. oktober 2017. miriam@graensen-roskilde.dk eller tlf. 4061 6645.

Næstved

2. november kl. 19:30. Skt. Jørgens Kirke i Næstved. Syng og spil dansk. Concert i samarbejde med Skt. Jørgens Kirke i Næstved. Overalt i Danmark vil der blive spillet, sunget og ikke mindst lyttet til dansk komponeret musik. Grænseforeningen har medvirket til at sammensætte programmet. Bagefter drikker vi kaffe/te i sognegården, så der

skal ikke flyttes borde. Alle er velkomne. Fri entré.

15. november kl. 19:00. Sognegården, Parkvej 101 v/Skt. Jørgens Kirke i Næstved. Emil Nolde. Foredrag med Hans Jørgen Bonnichsen: Emil Nolde – Grænser, kunst og politik. 1864 placerede den i dag verdensberømte Emil Nolde mellem Tyskland og Danmark. Bonnichsen, der selv er barn af grænselandet, giver en aktuel tolkning af, hvordan de ydre og indre konflikter i Nord- og Sydslesvig og senere nazismen havde indflydelse på Noldes liv og værk.

Ringsted og omegn

5. oktober kl. 19:30. Sct. Bents sognegård, Klostervænget 2A, Ringsted. "Den danske Brigade i Sverige." Tidligere isenkræmmer Albøg Olsen fortæller om sine oplevelser i den danske brigade i Sverige under Anden Verdenskrig. Til sidst som grænsevagt ved den dansk tyske grænse. 50 kr. Arrangeres i samarbejde med Foreningen Norden.

7. november kl. 19:00. Ringsted Musikskole. Garnisonen 42, Ringsted. Syng dansk. Alfred Heebøl og hans spillemænd samt flere andre underholder, og vi bruger sangbogen. Pris for medlemmer 40 kr., ikke-medlemmer 50 kr.

Slagelse og omegn

8. november kl. 19:00. Slagelse Bibliotek Stenstuegade 1-3, Lokale 1, 4200 Slagelse. Historien om hospitalsskibet Jutlandia. Forfatter Søren Flott fortæller om "Jutlandia", de frivillige danskere og politikerne i København, der gjorde, hvad de kunne, for at sabotere projektet. Kaffe/kage og foredrag 50 kr.

Hovedstaden

Hillerød

26. oktober kl. 19:30. Frivilligcenter Hillerød, Fredensvej 12 c, Hillerød. Sabine Kirchmeier fra Dansk Sprognævn fortæller om arbejdet med det danske sprog i en verden fyldt med engelsk, men hvor interessen for bl.a. nabosprogene tysk og svensk falder. Sproget forandrer sig, og der kommer nye ord. Velkendte ord bruges på nye måder. Hvordan forholder vi os til de mange forandringer? Pris 30 kr. for medlemmer, gæster 50 kr.

23. november kl. 19:30. Frivilligcenter Hillerød, Fredensvej 12 c, Hillerød. Danmark som kolonimagt i Dansk Vestindien. Jørgen Storm, tidligere oberstløjtnant, lærer og historieelsker, fortæller om besiddelsen, udnyttelsen og udviklingen af Dansk Vestindien, bl.a. ud fra besøg på øerne. Vi kommer til at høre om øerne, slaveri, sukkerproduktion, handel, Peter von Scholten og storhedstiden herhjemme, ligesom salget for 100 år siden også berøres. Pris 30 kr. for medlemmer, gæster 50 kr.

Hørsholm

25. oktober kl. 19:30. Hørsholm Sognegård (indgang fra Ridebanen). "100 siden Genforeningen og 100 år med Grænseforeningen: Og hvad så?" Jens Andresen, formand for Grænseforeningen, taler. Når man fylder 100 år, har man vel ret til at spørge sig selv: Hvad vil man bruge de næste årtier til? Kan man bare starte på en frisk, eller har man noget i læsten, som man er nødt til at bære med sig ind i de næste 100 år? Grænseforeningen skal tilpasse sig den verden, vi lever i, men på hvilken måde?

TURE OG REJSER ARRANGERET AF LOKALFORENINGERNE

Medmindre andet er nævnt, kan man tilmelde sig uanset bopæl eller medlemskab af lokalforeningen.

MIDTJYLLAND

Ringkøbing og omegn

25. oktober kl. 08:00. Københavner-tur. Afgang med bus. København i oktober. Vi påtænker en tur til København den 25.-26. oktober med besøg på bl.a. Grænseforeningens hovedkontor, Folketinget med rundvisning ved kulturministere Mette Bock samt evt. teater, musik eller museumsbesøg. Program udarbejdes i samarbejde med Grænseforeningen for Skjern/Tarm/Videbæk.

5. december kl. 08:00. Juletur til Flensborg. Afgang i bus fra Museumspladsen. Vi kører på vores traditionelle tur til den julepyntede Flensborg med kaffe og rundstykker undervejs. Der bliver et fælles program i byen, og der bliver mulighed for fællesspisning i Borgerforeningen – husk særskilt tilmelding hertil. Efter at have gjort Flensborg på egen hånd kører vi hjemad kl. 17.00. Turen er i samarbejde med Grænseforeningen i Skjern/Tarm/Videbæk. Pris 160 kr. Tilmelding til pmjohannsen@gmail.com /tlf. 2926 8943 senest 1. december.

Skjern-Tarm-Videbæk Egnen

25. oktober kl. 08:00. Tur til København. Afgang med bus. Den 25. og 26. oktober sammen med Grænseforeningen Ringkøbing og omegn. Med bl.a. besøg på Grænseforeningens hovedkontor og rundvisning i Folketinget ved Mette Bock

5. december kl. 08:30. Juletur til Flensborg. Skjern Rutebilstation. Den traditionelle tur til det julepyntede Flensborg med kaffe og rundstykker undervejs. Det bliver et fælles program i byen og mulighed for fællesspisning i Borgerforeningen – husk særskilt tilmelding hertil. Efter at have gjort Flensborg på egen hånd kører vi hjemad kl. 17.00. Pris 160 kr. Tilmelding til pmjohannsen@gmail.com, tlf. 2926 8943 senest 1/12.

SYDDANMARK

Kolding og omegn

3. november kl. 19:00. Wilhelmstrasse 8, 24 395 Gelting. Lottoaften i Gelting. Vores venskabsforbindelse i Gelting inviterer til deres traditionsrige lottoaften med små og store præmier samt chancen

for at lære tallene op til 100 på plattysk. I pausen kan man købe mad og drikkevarer. Af hensyn til aftaler om samkørsel beder vi om tilmelding senest søndag den 29. oktober på tlf. 7558 3305 eller kogw@stofanet.dk.

Nyborg og Kerteminde

2. december kl. 8:00. Toldbodgade i Nyborg. Adventstur til Flensborg. Vi deltager i SSF's adventsfest kl. 14:30 på Flensborghus, da Duborgskolen stadig er under ombygning. Vi håber dog på at kunne spise vores medbragte mad på Duborgskolen, før vi går en tur ned i julemarkedet i Flensborg inden festen. Inden hjemturen vil vore venner servere lidt aftensmad. Vi forventer at være tilbage i Nyborg kl. 21:00. Pris for medlemmer 350

kr. Ikke-medlemmer 400 kr. Betaling i bussen. Tilmelding senest d. 1/11 2017 til Helene Sørensen, tlf. 6533 1785, mob. 2384 3785.

SJÆLLAND

Sorø

9. december kl. 08:00. Julemarked i Flensborg. Endagstur til Flensborg i bus, ikke mindst for at opleve den hyggelige julestemning i gågaden og foretage juleindkøb efter behov. Vi kører fra Sorø kl. 8:00. Efter en kort modtagelse i Det danske Centralbibliotek i Flensborg slippes vi løs, først i Flensborg Centrum og senere i "Citti"-butikscetret, hvorfra vi kører hjem kl. 18:00, så vi er i Sorø kl. 21:00. Prisen er beregnet til ca. 475 kr. pr. deltager.

Foredrag/møder og ture/rejser, der ønskes omtalt i Grænsen, bedes sendt til foreningskonsulent Claus Jørn Jensen, Aabenraavej 22, Dybbøl, 6400 Sønderborg, cjj@graenseforeningen.dk. Deadline: 10. november 2017. Se lokalforeningernes detaljerede program på: www.graenseforeningen.dk/kalender

Grænsen nr. 5/oktober 2017

79. årgang

Udgiver

Grænsforeningen
Peder Skrams Gade 5, 1054 København K

Redaktion

Rasmus Vangshardt (fungerende ansv. redaktør)
rv@graenseforeningen.dk, tlf. 2134 3405

Forsidefoto i dette nummer

Niels Åge Skovbo

Layout

Prik grafisk tegnestue

Tryk

Jørn Thomsen Elbo A/S

Abonnement

Grænsforeningen
info@graenseforeningen.dk, tlf. 3311 3063

Udgivelsesplan 2017

Nr. 6: 8. december
Deadline: 3 uger inden udgivelsesdato
Uopfordrede indlæg modtages gerne, dog uden garanti for trykning.

Læs magasinet Grænsen digitalt:

www.graenseforeningen.dk/graensen

ISSN: 0903-2223

Grænsforeningens kontor

Peder Skrams Gade 5, 1054 København K
Tlf. 3311 3063, www.graenseforeningen.dk

Protektor: Hans Kongelige Højhed Prins Joachim

Formand

Jens Andresen
ja@graenseforeningen.dk, tlf. 4043 7008

Generalsekretær

Knud-Erik Therkelsen
ket@graenseforeningen.dk, tlf. 2023 1984

Grænsforeningens formål

Det er Grænsforeningens formål at støtte danskheden i grænselandet, særligt syd for grænsen, at udbrede kendskabet til grænselandets forhold samt at bevare og styrke dansk sprog og kultur.

Grænsforeningens vision

Erfaringerne fra det dansk-tyske grænseland er en væsentlig inspiration for sproglig og kulturel mangfoldighed i en verden under forandring.

Grænsforeningens værdier

Grænsforeningen er en vigtig folkelig basis for den danske stats støtte til det danske mindretal i Sydslesvig og er uafhængig af partipolitiske interesser.

Grænsforeningen mener og siger:

- Demokrati, ytringsfrihed og ligeværd gælder for alle, også i forholdet til mindretal.
- Forankring i egen kultur er en forudsætning for at have forståelse for andre kulturer.
- Kulturelle mindretal er en vigtig ressource i et demokratisk samfund.
- Dansk sprog og kultur styrkes i mødet med andre sprog og kulturer.

Grænsforeningens bestyrelse

Formand: Jens Andresen, Løgumkloster
1. næstformand: Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors
2. næstformand: Per Grau Møller, Nr. Lyndelse

Region Syddanmark

Per Grau Møller, Nr. Lyndelse
Kirsten Rykind-Eriksen, Randbøldal
Else Tornbo, Sønderborg

Region Midtjylland

Bo Trelborg, Tarm
Karen-Margrethe Møller, Randers

Region Nordjylland

Karsten Nørgaard Simonsen, Aalborg
Jørgen Bruun Christensen, Nykøbing Mors

Region Sjælland

Lars Bjerre, Næstved
Ruth Villadsen, Sorø

Region Hovedstaden

Niels Jørgen Heick, Hillerød
Ove Nissen, Rungsted Kyst

Ressourcepersoner

Per Paludan Hansen, Frederiksberg
Peder Damgaard, Kollund
Steen Bo Frandsen, Hannover

Grænsforeningen Ungdom

Christopher Warnke, Frederiksberg
Patrick Løvenskjold von Wildenradt, København

Foto: Vardemuseerne

Det nye Tirpitz er bygget på det sted, hvor en kran under 2. Verdenskrig skulle løfte de tunge kanoner op på bunkeren af samme navn. Bunkeren er i dag forbundet med museet gennem en underjordisk gang.

VESTKYSTENS HISTORIE ER GEMT UNDER SANDET

Det nye Tirpitz-museum er bygget under sandet i klitterne ved Blåvand og integreret med en gammel bunker. Museet, hvis arkitektur har fået verdensspændende omtale, fortæller om menneskers liv ved Vestkysten, særligt under Anden Verdenskrig

Af Merlin Christophersen

Som en slugt af glas, metal og beton åbner det nye Tirpitz sig i klitten ved siden af den gamle bunker af samme navn, der under Anden Verdenskrig blev bygget vest for Blåvand by for at sikre indsejlingen til Esbjerg.

Museet, der som en del af Vardemuseerne åbnede den 29. juni i år, er tegnet af den verdensberømte arkitekt Bjarke Ingels, har kostet 150 millioner kroner og er ligesom bunkeren opført i mange tons beton. Mens museet er skjult under sandet, åbner dets fire underjordiske gallerier sig mod en indre gård gennem op til seks meter høje glasvinduer, der forløber langs to dybe snit i sandet og forsyner udstillingerne med masser af naturligt lys.

Arkitekturen, der har til hensigt at skjule huset udefra og integrere det i naturen samtidig med at give det et spektakulært indre, fik allerede i januar den amerikanske nyhedskanal CNN til at sætte museet på sin liste over de 13 mest imødesete byggerier i verden i 2017.

VESTKYSTENS SKJULTE HISTORIER

Mette Bjerrum Jensen, der er daglig leder af Tirpitz og var med til at udvikle ideen til det nye museum i klitterne, har skrevet en del af de 225 historier om menneskers liv ved Vestkysten gennem årtusinder, der fortælles gennem små øresnegle i museets fire faste udstillinger. Der er historier fra dengang for 25.000 år siden, hvor man kunne gå til England over en slette i Nordsøen, og fra livet i 1500-tallet, hvor der ved Blåvand lå et fiskerleje, der nogle forårsmåneder hvert år tiltrak

så mange fiskere og smuglere, at det talte som en af Danmarks største byer.

“Vi forventer, at vi med Tirpitz kan gøre Vestkysten til en kulturdestination og dermed føje en ekstra dimension til naturoplevelsen. Vi vil gerne lade de besøgende se historierne udspille sig, når de bevæger sig rundt i landskabet,” siger Mette Bjerrum Jensen.

KRIG OG FRED

Tirpitz har et særligt fokus på de mennesker, der levede i og omkring Blåvand i krigsårene 1940 til 1945.

“Det er konfliktzonen i samlivet mellem den danske befolkning og besættelsesmagten, der er interessant. Begge er lokalt repræsenteret gennem almindelige mennesker, og vi fortæller tre danskeres og tre tyskeres historier. Der er eksempelvis en dansk pige, der fandt en tysk kæreste, og en tysk soldat, der var kommet på lazaret i Oksbøl og ikke ville tilbage til Østfronten og derfor smurte salt i sine egne sår, så de ikke kunne hele,” siger Mette Bjerrum Jensen.

Samspillet mellem dansk og tysk afspejles også i en forventning om, at halvdelen af de forventede 100.000 årlige besøgende i fremtiden vil være tyskere.

“Sådan var det med de 30.000 gæster, vi årligt havde i den gamle Tirpitz-museumsbunker, og sådan forventer vi helt sikkert også, det bliver i fremtiden. Derfor kan alle vores historier selvfølgelig høres på dansk og tysk og på en række andre sprog,” siger Mette Bjerrum Jensen. ●